[2023] 6 ఎస్.సి.ఆర్.

జజ్బీర్ సింగ్ @ జస్బీర్ సింగ్ సామ్రా @ జస్బీర్ మరియు ఇతరులు.

వర్సెస్

జాతీయ దర్యాప్తు సంస్థ

(క్రిమినల్ అప్పీల్ నెంబరు 1011 ఆఫ్ 2023)

మే 01, 2023

(డాక్టర్ ధనుంజయ వై.చంద్రచూడ్, సీజేఐ) జస్టిస్ జె.బి. పార్దివాలా,]

క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1973:

సెక్షనులు 167(2), 173 - డిఫాల్ట్ బెయిల్ - అర్హత, సెక్షను 167(2) కింద - చట్టంలో నిర్దేశించిన చట్టబద్ధమైన కాలపరిమితిలో చార్జిషీట్ దాఖలు చేసినప్పటికీ, సమర్థవంతమైన అథారిటీ జారీ చేసిన సరైన అనుమతి ఉత్తర్వు లేకుండా ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయబడింది - తీర్పు : అనుమతి లేకుండా దాఖలు చేసిన ఛార్జిషీట్ అసంపూర్తి ఛార్జిషీట్ అని చెప్పలేము, దీనిని సెక్షన్ 173 కు అనుగుణంగా లేదని పేర్కొనవచ్చు - అనుమతి ప్రకారం దర్యాప్తుతో ఏమాత్రం సంబంధం లేని అనుమతి అథారిటీ - అనుమతి ఇవ్వడానికి కొంత సమయం తీసుకుంటే, అది కోర్టు ముందు దర్యాప్తు సంస్థ దాఖలు చేసిన తుది నివేదికకు భంగం కలిగించదు - సెక్షన్ 173 మంజూరు ఉత్తర్వు గురించి అస్సలు మాట్లాడదు - సెక్షన్ 167 కూడా దర్యాప్తు గురించి మాత్రమే మాట్లాడుతుంది మరియు మేజిస్ట్రేట్ పరిశీలన గురించి కాదు - ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేస్తే సరిపోతుంది. సెక్షన్ 167 లోని నిబంధనలకు అనుగుణంగా, చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడానికి చట్టబద్ధమైన కాలపరిమితి ముగియక ముందే పరిగణనలోకి తీసుకోలేదనే కారణంతో

167(2) ప్రకారం చట్టబద్ధమైన/ డిఫాల్ట్ బెయిల్ పై విడుదలయ్యే హక్కును నిందితుడు క్లెయిమ్ చేసుకోలేడు - 167 ప్రకారం అనుమతి మంజూరు గురించి ఎక్కడా ఆలోచించలేదు.

డిఫాల్ట్ బెయిలు - సెక్షన్ 167(2) ప్రకారం, సెక్షన్ 167(2) ప్రకారం, మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో లేదా నిర్దేశిత న్యాయస్థానంలో కాకుండా మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడంలో దర్యాప్తు సంస్థ చేసిన తప్పిదం - మెజిస్ట్రేట్ కోర్టు ముందు మొదట చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడంలో దర్యాప్తు సంస్థ చేసిన తప్పిదానికి చట్టబద్ధమైన/ డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందే హక్కుతో సంబంధం లేదు. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 16 ప్రకారం యూఏపీఏ కింద ఎన్ఐఏ ప్రాసిక్యూషన్ చేయాల్సిన అవసరం లేదు - ప్రత్యేక కోర్టు అసలు అధికార పరిధుల్లో ఒకటిగా వ్యవహరిస్తుంది - ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 16 ప్రకారం, కోర్టు సెక్షన్ 193 సీఆర్పీసీ నిబంధనలను పాటించాల్సిన అవసరం లేదు - వాస్తవాలపై, 'యు ఎ పి ఎ' సెక్షన్ 43 డి తో కూడిన డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోరుతూ 14.12.2020 న ఎన్ఐఏ ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి ముందు దరఖాస్తు దాఖలు చేయబడింది మరియు అప్పటికి, ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయబడింది మరియు విచారణలు ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి, సిబిఐ వద్ద పెండింగులో ఉన్నాయి - జాతీయ దర్యాప్తు సంస్థ చట్టం, 2008 - సెక్షన్16 - చట్టవ్యతిరేక కార్యకలాపాల (నిరోధక) చట్టం, 1967.

సెక్షన్ 167 - దర్యాప్తు - దర్యాప్తును పూర్తి చేయడానికి గడువు పొడిగించాలని కోరే దర్యాప్తు సంస్థలు - గడువు పొడిగించాలని కోరుతూ ఎన్ఐఏ తో పాటు రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థకు సలహా ఇవ్వడం, చివరి క్షణంలో అలాంటి పొడిగింపును కోరకుండా జాగ్రత్త వహించడం - నిందితుడు దరఖాస్తు చేసుకుంటే డిఫాల్ట్ బెయిల్ మీద విడుదలయ్యే హక్కు అమలు చేయబడుతోంది. బెయిల్ దరఖాస్తు పెండింగ్ లో

ఉన్నప్పటికీ లేదా తదుపరి ఛార్జ్‌షీటు దాఖలు చేసినా లేదా కోర్టు ముందు ప్రాసిక్యూషన్ గడువు పొడిగించాలని కోరుతూ నివేదిక దాఖలు చేసినప్పటికీ - అయితే, నిందితుడు తనకు హక్కు వచ్చినప్పుడు డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం దరఖాస్తు చేయడంలో విఫలమైనప్పుడు, తరువాత ఛార్జ్‌షీట్ లేదా గడువును పొడిగించాలని కోరే నివేదికకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చినప్పుడు, డిఫాల్ట్ బెయిల్ హక్కు రద్దవుతుంది - సీఆర్పీసీలోని ఇతర నిబంధనల ప్రకారం నిందితుడిని బెయిల్ మీద విడుదల చేసే అవకాశం ఉన్నప్పటికీ కేసును పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి లేదా దర్యాప్తు పూర్తి చేయడానికి మరింత సమయం ఇవ్వడానికి కోర్టుకు స్వేచ్ఛ ఉంటుంది.

అప్పీళ్లను తోసిపుచ్చిన కోర్టు..

చెప్పింది

1.1 అనుమతి లేకుండా దాఖలు చేసిన ఛార్జ్‌షీట్ అసంపూర్ణమైన ఛార్జ్‌షీట్ అని చెప్పలేము, ఇది సెక్షన్ 173 సిఆర్పిసి యొక్క సబ్ సెక్షన్ (5) కు అనుగుణంగా లేదని చెప్పవచ్చు. చట్టం ప్రకారం అనుమతి అవసరమా కాదా అనేది విచారణ లేదా దర్యాప్తు సమయంలో కాకుండా నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకునే సమయంలో పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన ప్రశ్న.

దర్యాప్తు, ప్రాసిక్యూషన్ దశలో గణనీయమైన వ్యత్యాసం ఉంది. నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్నప్పుడు ప్రాసిక్యూషన్ ప్రారంభమవుతుంది. నేరస్తుడి గురించి కాకుండా నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటారనే విషయాన్ని కూడా గుర్తుంచుకోవాలి. సంబంధిత అధికారులు లేదా సంబంధిత అధికారుల నుంచి అనుమతి పొందడం దర్యాప్తులో భాగమని చెప్పలేం. నేరాన్ని కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి మాత్రమే అనుమతి అవసరం. అనుమతి ఉత్తర్వులను కోర్టు ముందు ప్రవేశపెట్టిన తర్వాత కోర్టు నేరాన్ని

పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు, కానీ ప్రాసిక్యూషన్ ఆధారపడే పత్రాలతో పాటు తుది నివేదికను దాఖలు చేసిన క్షణం, దర్యాప్తు పూర్తయినట్లు పరిగణించబడుతుంది. దర్యాప్తును పూర్తి చేయడం కంటే పరిగణనలోకి తీసుకోవడం పూర్తిగా భిన్నం. దర్యాప్తు పూర్తి చేసి తుది నివేదికను దాఖలు చేయడం దర్యాప్తు సంస్థ విధి, కానీ నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవడం కోర్టు యొక్క అధికారం. ఒక నిర్దిష్ట కేసులో, తుది నివేదికను దాఖలు చేసిన తర్వాత కూడా నిర్దిష్ట కాలానికి కోర్టు నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోకపోవచ్చు. అటువంటి పరిస్థితిలో, సంబంధిత నిందితులు వారి క్లెయిమ్ చేయలేరు డిఫాల్ట్ బెయిల్ పై విడుదలైనందుకు సెక్షన్ 167(2) సీఆర్ పీసీ కింద అనర్హమైన హక్కు. సెక్షన్ 167(2) సీఆర్పీసీ ప్రకారం మేజిస్ట్రేట్ లేదా నిర్దేశిత కోర్టుకు (కేసు మాదిరిగానే) నిందితుడిని 180 రోజులు లేదా 90 రోజులు లేదా 60 రోజులకు మించి నిర్బంధించాలని ఆదేశించే అధికారం లేదు. నిర్ణీత గడువులోగా దర్యాప్తు పూర్తయితే సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167(2) నిబంధన ప్రకారం సంబంధిత నిందితులను బెయిల్ పైన విడుదల చేసే హక్కు లేదు. [పేరా 43] [32-సి; D-H].

1.2. ప్రాసిక్యూషన్ ఆధారపడదలిచిన అన్ని పత్రాలతో తుది నివేదికను దాఖలు చేసిన తర్వాత, దర్యాప్తు పూర్తయినట్లుగా భావించబడుతుంది. దర్యాప్తు పూర్తి చేసి తుది నివేదికను కోర్టుకు సమర్పించిన తరువాత, దర్యాప్తు అధికారి సేకరించిన సాక్ష్యాలు మరియు ఇతర సామగ్రితో సహా తుది నివేదిక యొక్క కాపీని మంజూరు అథారిటీకి పంపవచ్చు, తద్వారా అనుమతి ఇవ్వడానికి అనుమతి అథారిటీ తన మనస్సును వర్తింపజేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. శాంక్షన్ ప్రకారం విచారణతో ఏ మాత్రం సంబంధం లేని శాంక్షన్ అధికారి విధి. శాంక్షన్ అథారిటీ అనుమతి ఇవ్వడానికి కొంత సమయం తీసుకుంటే, అది దర్యాప్తు సంస్థ సుప్రీంకోర్టుకు సమర్పించిన తుది నివేదికను దెబ్బతీయదు. సెక్షన్ 173 సీఆర్పీసీ శాంక్షన్

ఉత్తర్వుల గురించి అస్సలు చెప్పలేదు. సీఆర్పీసీలోని సెక్షన్ 167 కూడా దర్యాప్తు గురించి మాత్రమే చెబుతుంది తప్ప మేజిస్ట్రేట్ అవగాహన గురించి కాదు. కాబట్టి, తుది నివేదిక దాఖలు చేసిన తర్వాత, అది దర్యాప్తు పూర్తయినందుకు రుజువు మరియు సంబంధిత నిందితుల రిమాండ్ ప్రారంభ తేదీ నుండి 180 రోజులు లేదా 90 రోజులు లేదా 60 రోజుల వ్యవధిలో తుది నివేదికను దాఖలు చేస్తే, శాంక్షన్ ఉత్తర్వు దాఖలు చేయనందుకు బెయిల్పై విడుదలయ్యే హక్కు అతనికి లభించిందని అతను క్లైము చేయలేదు. [పేరా 44] [33-క్రీ.శ.].

1.3 ఛార్జిషీటు దాఖలు చేసిన తర్వాత కూడా కాంపిటెంట్ అథారిటీ జారీ చేసిన అనుమతుల ఉత్తర్వులను సమర్పించి రికార్డులో ఉంచవచ్చని స్పష్టమవుతోంది. ప్రత్యేక న్యాయస్థానం ముందు అనుమతి ఉత్తర్వులను ఉంచడంలో విపరీతమైన జాప్యం జరగడం విచారణలో జాప్యానికి దారితీయవచ్చు, ఎందుకంటే సరైన అనుమతి లేకుండా సమర్థవంతమైన న్యాయస్థానం నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోదు. అటువంటి పరిస్థితిలో, త్వరితగతిన విచారణ జరిపే తన హక్కును ఉల్లంఘించారని, తద్వారా రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 ను ఉల్లంఘించారని నిందితుడు వాదించవచ్చు. విచారణలో జాప్యం జరుగుతోందనే కారణంతో నిందితులు రెగ్యులర్ బెయిల్ కోసం ప్రార్థించడానికి ఇది చాలా అర్హత కలిగిస్తుంది. కానీ సెక్షన్ 167(2) సీఆర్పీసీ నిబంధనల ప్రకారం చట్టబద్ధమైన/డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం ప్రార్థించడానికి ఇది ఆధారం కాదు.

1.4 UAPA కింద నేరానికి ప్రాసిక్యూషన్ ఉన్న కేసులో దర్యాప్తును పూర్తి చేయడానికి దర్యాప్తు సంస్థకు గరిష్టంగా 180 రోజుల వ్యవధిని మంజూరు చేయడం ప్యాకేజీ రూపంలో కాదు, ఈ 180 రోజుల వ్యవధిలో అనుమతి పొందడంతో సహా ప్రతిదీ పూర్తి చేయాలి. విచారణ సంస్థకు అనుమతితో సంబంధం లేదు. మంజూరు అనేది పూర్తిగా భిన్నమైన ప్రక్రియ. సెక్షన్ 173 సీఆర్ పీసీ కింద తుది నివేదికలో

భాగమైన దర్యాప్తు సంస్థ సేకరించిన అంశాల ఆధారంగా అనుమతి ఇస్తారు. దర్యాప్తు పూర్తి చేయడానికి దర్యాప్తు సంస్థకు 180 రోజుల సమయం లభిస్తుంది. 180 రోజుల్లోగా అనుమతి పొందడం, చార్జిషీట్ తో పాటు దాఖలు చేయాలని చెప్పడం చట్ట నిబంధనలకు విరుద్ధం మాత్రమే కాదు. [పేరా 49] [35-డి-ఎఫ్].

1.5 ఛార్జిషీటు రూపంలో దర్యాప్తు సంస్థ సేకరించిన సాక్ష్యాలను క్షుణ్ణంగా పరిశీలించి, ఆ తర్వాత సిఫార్సులు చేయడం చాలా అవసరం. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 173(2) ప్రకారం దర్యాప్తు పూర్తి చేసి కోర్టుకు నివేదిక సమర్పించడానికి దర్యాప్తు సంస్థకు 180 రోజుల సమయం లభిస్తుంది. 180 రోజుల్లోగా అనుమతి కూడా పొంది కోర్టు ముందు ఉంచే విధంగా దర్యాప్తు సంస్థ దర్యాప్తు కాలాన్ని సర్దుబాటు చేయాల్సి ఉంటుందన్న వాదన ఏమాత్రం ఆమోదయోగ్యం కాదు. [పేరా 53] [37-ఇ-జి].

1.6 నిర్ణీత గడువులోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత, స్టాట్యూటరీ/డిఫాల్ట్ బెయిల్ మంజూరు చేసే ప్రశ్న తలెత్తదు. సెక్షన్ 167 సీఆర్ పీసీని పాటించే ఉద్దేశ్యంతో చర్యలు తీసుకున్నారా లేదా అనేది సంబంధితం కాదు. కేవలం చార్జిషీట్ దాఖలు చేస్తే సరిపోతుంది. [పేరా 57] [41-జి]

1.7 ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయడం సెక్షన్ 167 సిఆర్పిసి యొక్క నిబంధనలకు అనుగుణంగా సరిపోతుంది మరియు ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయడానికి చట్టబద్ధమైన కాలపరిమితి ముగియడానికి ముందు పరిగణనలోకి తీసుకోలేదనే కారణంతో సెక్షన్ 167 (2) సిఆర్పిసి కింద చట్టబద్ధమైన / డిఫాల్ట్ బెయిల్పై విడుదల కావడానికి నిందితుడు ఎటువంటి అనర్హమైన హక్కును పొందలేడు. సెక్షన్ 167 సీఆర్ పీసీ కింద అనుమతి మంజూరు గురించి ఎక్కడా ఆలోచించలేదు. [పేరా 63][47-డి-ఇ].

రీతూ చబారియా వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా అండ్ అదర్స్, రిట్ పిటిషన్ (సి.ఆర్.ఎల్.) నెం.60 ఆఫ్ 2023 – ప్రముఖమైనది.

సురేష్ కుమార్ భికంచంద్ జైన్ వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం మరియు మరొకటి (2013) 3 SCC 77 : [2013] 1 SCR 1037; కె.వీరాస్వామి వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా అండ్ అదర్స్ (1991) 3 ఎస్ సిసి 655 : [1991] 3 ఎస్ సిఆర్ 189 – పై ఆధారపడింది.

దినేష్ దాల్మియా వర్సెస్ సిబిఐ (2007) 8 ఎస్ సిసి 770 : [2007] 9 ఎస్ సిఆర్ 1124; సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ వర్సెస్ అశోక్ కుమార్ అగర్వాల్ (2014) 14 ఎస్ సిసి 295 : [2013] 14 ఎస్ సిఆర్ 983; మహమ్మద్ ఇక్బాల్ మదార్ షేక్ తదితరులు వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం (1996) 1 SCC 722 : [1996] 1 SCR 183; ఎం.రవీంద్రన్ వర్సెస్ ఇంటెలిజెన్స్ ఆఫీసర్, డైరెక్టరేట్ ఆఫ్ రెవెన్యూ ఇంటెలిజెన్స్ (2021) 2 ఎస్సిసి 485 - ప్రస్తావించబడింది.

2.1 యాక్ట్స్-ఎన్ఐఏ మరియు UAPA చట్టం రెండింటి పథకం ప్రకారం దర్యాప్తు పూర్తయిన తర్వాత, సెక్షన్ 173 సిఆర్పిసి కింద నివేదికను చట్టం కింద ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక కోర్టులో దాఖలు చేయాలని స్పష్టం చేస్తుంది. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 16 ఎటువంటి సందేహాలకు తావు ఇవ్వదు, ఎందుకంటే ఇది నిందితులు నేరం చేయకుండా ఏదైనా నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకునే అధికారాన్ని ప్రత్యేక కోర్టుకు ఇస్తుంది. విచారణ కొరకు, అటువంటి నేరంగా పరిగణించబడే వాస్తవాల ఫిర్యాదు అందుకున్న తరువాత లేదా అటువంటి వాస్తవాల యొక్క పోలీసు నివేదికపై. ఎన్ఐఏ చట్టంలో సెక్షన్ 16 ను చేర్చడం ద్వారా క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ ప్రకారం సెషన్స్ కోర్టు మాదిరిగా కాకుండా ప్రత్యేక కోర్టును అసలు అధికార పరిధి గల కోర్టుగా శాసనసభ చేసింది. [పేరా 68] [49-బి-సి].

2.2. SDJM కోర్టులో చార్జిషీట్ దాఖలు చేయలేమని, ప్రత్యేక కోర్టులో దాఖలు చేసి ఉండాల్సిందని పేర్కొన్నారు. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 16 ప్రకారం నిందితులు ఎలాంటి నేరానికి పాల్పడకుండానే, అలాంటి నేరంగా పరిగణించే వాస్తవాల ఫిర్యాదును స్వీకరించిన తర్వాత లేదా అలాంటి వాస్తవాలతో కూడిన పోలీసు నివేదిక ఆధారంగా ప్రత్యేక కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకునే అధికారం ఉంది. SDJM కోర్టులో చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడంలో, ఆ తర్వాత కేసును సెషన్స్ కోర్టుకు అప్పగించడంలో దర్యాప్తు సంస్థ చేసిన తప్పిదానికి సెక్షన్ 167 సీఆర్పీసీతో సంబంధం లేదు. సెక్షన్ 167(2) సీఆర్పీసీ, యూఏపీఏ సెక్షన్ 43 డీ కింద డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోరుతూ 14.12.2020 న మొహాలీలోని ఎన్ఐఏ ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి ముందు పిటిషన్ దాఖలు చేయగా, అప్పటికి చార్జిషీట్ ఇప్పటికే దాఖలు కాగా, మొహాలీలోని సీబీఐ ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి కోర్టులో విచారణ పెండింగ్లో ఉంది. ఈ నేరాన్ని ప్రత్యేక కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకున్న సమయంలోనే యూఏపీఏ, 1908 చట్టం కింద ఆంక్షలు విధించడం వివాదాస్పదం కాదు. [పేరా 72] [51-డి-ఇ; F-H].

2.3 మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో మొదట ఛార్జీషీట్ దాఖలు చేయడంలో దర్యాప్తు సంస్థ చేసిన తప్పిదానికి సెక్షన్ 167(2) సిఆర్పిసి కింద చట్టబద్ధమైన / డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందే నిందితుల హక్కుతో సంబంధం లేదు. సెక్షన్ 16 ఎన్ ఐఏ చట్టం ద్వారా యూఏపీఏ కింద ప్రాసిక్యూషన్ కు వచ్చినప్పుడు క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్ అవసరం లేదు. ఎందుకంటే ప్రత్యేక న్యాయస్థానం అసలు అధికార పరిధుల్లో ఒకటిగా పనిచేస్తుంది. సెక్షన్ 16 ఎన్ఐఏ చట్టం ప్రకారం, కోర్టు సెక్షన్ 193 సిఆర్పిసి యొక్క అవసరాలను పాటించాల్సిన అవసరం లేదు.

అబ్దుల్ అజీజ్ పీపీ వర్సెస్ నేషనల్ ఇన్వెస్టిగేషన్ ఏజెన్సీ (2014) 16 ఎస్ సీసీ 543;

ఫక్రీ ఆలం వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తరప్రదేశ్ 2021 ఎస్సిసి ఆన్లైన్ 532; చిత్రా రామకృష్ణ

వర్సెస్ సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ (2022) ఎస్సిసి ఆన్లైన్ డెల్ 3124; రామ్ భాయ్ నాథభాయ్ గాధ్వీ తదితరులు వర్సెస్ గుజరాత్ రాష్ట్రం (1997) 7 ఎస్ సిసి 744 : [1997] 3 ఎస్ సిఆర్ 356; అఫ్రష్ఖాన్ వర్సెస్ గుజరాత్ రాష్ట్రం (2012) 11 ఎస్ సిసి 606 : [2012] 12 దక్షిణ మధ్య రైల్వే 1033; బిక్రమ్ జిత్ సింగ్ వర్సెస్ పంజాబ్ రాష్ట్రం (2020) 10 ఎస్సిసి 616; సంజయ్ దత్ వర్సెస్ రాష్ట్రం (1994) 5 ఎస్ సిసి 410 : [1994] 3 ఎస్ సిఆర్ 263; సీరియస్ ఫ్రాడ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ ఆఫీస్ వర్సెస్ రాహుల్ మోడీ అండ్ ఇతరులు (2022) ఎస్సిసి ఆన్లైన్ 153; ఉదయ్ మోహన్ లాల్ ఆచార్య వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం (2001) 5 SCC 453 : [2001] 2 SCR 878; రాకేష్ కుమార్ పాల్ వర్సెస్ అస్సాం రాష్ట్రం (2017) 15 SCC 67 : [2017] 8 SCR 785; అచ్పాల్ అలియాస్ రామ్స్వరూప్, మరొకరు వర్సెస్ రాజస్థాన్ రాష్ట్రం (2019) 14 ఎస్సిసి 599 : [2018] 12 ఎస్సిఆర్ 327; సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ వర్సెస్ ఆర్.ఎస్.పాయ్ అండ్ అదర్ (2002) 5 ఎస్.సి.సి 82 : [2002] 2 ఎస్.సి.ఆర్ 889; నారాయణరావు వర్సెస్ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఎఐఆర్ 1957 ఎస్ సి 737 : [1958] ఎస్ సిఆర్ 283 : 1957 CRI LJ 1320; సత్య నారాయణ్ ముసాది తదితరులు వర్సెస్ బీహార్ రాష్ట్రం (1980) 3 ఎస్ సిసి 152; సతీష్ కుమార్ వర్సెస్ పంజాబ్ రాష్ట్రం మరియు మరో 2021 ఎస్సిసి ఆన్లైన్ పి అండ్ హెచ్ 786 - సూచించబడింది.

3.1 సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 173(2) కింద తుది నివేదికను 15.11.2019 న ఎస్ డీజేఎం కోర్టులో దాఖలు చేశారు. 08.06.2019 న వీరిని మొదట అరెస్టు చేశారు. 04.09.2019 న 'యు.ఎ.పి.ఎ' లోని సెక్షన్ 43 డి (2) (బి) నిబంధనను ఉపయోగించి దర్యాప్తును పూర్తి చేయడానికి గడువు కావాలని పంజాబ్ పోలీసులు అమృతసర్ అదనపు సెషన్స్ జడ్జి కోర్టుకు దరఖాస్తు చేశారు. గడువు పొడిగింపు కోసం ఈ దరఖాస్తు దాఖలు చేసినప్పుడు గడువు ముగియడానికి 90 రోజులు మాత్రమే మిగిలి ఉంది. అంటే 91వ రోజు 07.09.2019న పడిపోయి ఉండేది. పంజాబ్ పోలీసులు దాఖలు చేసిన 04.09.2019 నాటి పొడిగింపు దరఖాస్తును పరిశీలించిన అమృత్ సర్ అదనపు సెషన్స్ జడ్జి చివరకు 17.09.2019 నాటి ఉత్తర్వుల ద్వారా కాలపరిమితిని పొడిగించారు. అప్పటికే 90 రోజుల గడువు ముగియడంతో అమృత్ సర్ అదనపు సెషన్స్ జడ్జి గడువును పొడిగిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. 91వ రోజు అంటే 07.09.2019న సుప్రీంకోర్టులో ఎలాంటి చార్జిషీట్ దాఖలు కాలేదు. సెక్షన్ 167(2) సీఆర్పీసీ కింద చట్టబద్ధమైన/డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోరుతూ 91వ రోజున అంటే 07.09.2019న పిటిషనర్లు దరఖాస్తు చేసుకుంటే ఏమయ్యేదో చెప్పడమే దీనికి కారణం. గడువు పొడిగించాలని కోరుతూ దాఖలైన పిటిషన్ చాలా పెండింగ్ లో ఉంది. నిందితులకు నోటీసులు ఇవ్వకుండా అదనపు సెషన్స్ జడ్జి 90వ రోజుకు ముందు కూడా ఇలాంటి దరఖాస్తును అనుమతించేవారు కాదు. [పేరా 76] [52-F-H; 53-A-C].

3.2 దర్యాప్తును పూర్తి చేయడానికి 180 రోజుల వరకు గడువును పొడిగించడానికి ముందు నిందితులకు విచారణకు అవకాశం ఇవ్వాలి. 91 వ రోజున చట్టబద్ధమైన / డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం సరైన దరఖాస్తును ఎంచుకోవడంలో పిటిషనర్లు విఫలమయ్యారు. ఒకవేళ అలాంటి దరఖాస్తు దాఖలైతే వారిని స్టాట్యూటరీ/డిఫాల్ట్ బెయిల్ పై విడుదల చేయడం తప్ప కోర్టుకు మరో మార్గం ఉండేది కాదు. పొడిగింపు దరఖాస్తు పెండింగ్లో ఉన్నందున, పొడిగింపు దరఖాస్తును నిర్ణయించిన తర్వాతే తగిన ఉత్తర్వులు జారీ

చేస్తామని హైకోర్టు చెప్పలేదు. అది కూడా చట్టం యొక్క సుస్థిర స్థితికి విరుద్ధంగా ఉంటుంది. పొడిగింపు కోరాలనుకుంటే చివరి క్షణంలో అలాంటి పొడిగింపు కోరకుండా జాగ్రత్త వహించాలని ఎన్ఐఏతో పాటు రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థకు ఈ వ్యాజ్యం కంటిమీద కునుకు లేకుండా చేస్తోంది. [పేరా 76] [53-సి-ఇ].

3.3 బెయిల్ దరఖాస్తు పెండింగ్ లో ఉన్నప్పటికీ లేదా తదుపరి ఛార్జిషీటు దాఖలు చేసినప్పటికీ లేదా ప్రాసిక్యూషన్ కోర్టుకు గడువు పొడిగించాలని కోరుతూ నివేదికను దాఖలు చేసినప్పటికీ, నిందితుడు అటువంటి బెయిల్ కోసం దరఖాస్తు చేసుకున్నట్లయితే డిఫాల్ట్ బెయిల్ పై విడుదలయ్యే హక్కు అమలు చేయబడుతుంది. ఏదేమైనా, నిందితుడు తనకు హక్కు వచ్చినప్పుడు డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం దరఖాస్తు చేయడంలో విఫలమైతే, ఆ తరువాత ఛార్జిషీట్ లేదా గడువు పొడిగింపు కోరే నివేదికను మేజిస్ట్రేట్ లేదా మరేదైనా సమర్థ న్యాయస్థానం ముందు ఉంచినప్పుడు, డిఫాల్ట్ బెయిల్ హక్కు రద్దవుతుంది. సిఆర్ పిసిలోని ఇతర నిబంధనల ప్రకారం నిందితుడిని బెయిల్ పై విడుదల చేసినప్పటికీ, కేసును పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి లేదా దర్యాప్తును పూర్తి చేయడానికి మరింత సమయం ఇవ్వడానికి కోర్టుకు స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. [పేరా 77][53-ఎఫ్-జి]

జిగర్ అలియాస్ జిమ్మీ ప్రవీణ్ చంద్ర ఆదిత్య వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ గుజరాత్ 2022 ఎస్సీసీ ఆన్ లైన్ ఎస్సీ 1290; సయ్యద్ మొహమ్మద్. అహ్మద్ కాజ్మీ వర్సెస్ స్టేట్ (గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఎన్ సిటి ఆఫ్ ఢిల్లీ) మరియు ఇతరులు (2012) 12 SCC 1 : [2012] 9 SCR 836 – సూచించబడింది.

<u>రిఫర్ చేయబడ్డ 'కేస్ లా' లు</u>

(2014) 16 SCC 543 referred to Para 16

[1997] 3 Suppl. SCR 356 referred to Para 16

[2012] 12 SCR 1033 referred to Para 16

(2020) 10 SCC 616 referred to Para 16

[1994] 3 Suppl. SCR 263 referred to Para 18

[2013] 1 SCR 1037 relied on Para 57, 63

[2001] 2 SCR 878 referred to Para 28

[2017] 8 SCR 785 referred to Para 29

[2018] 12 SCR 327 referred to Para 30

[2007] 9 SCR 1124 referred to Para 31

[2002] 2 SCR 889 referred to Para 46

[1958] SCR 283 referred to Para 46

(1980) 3 SCC 152 referred to Para 48

[1991] 3 SCR 189 relied on Para 48

[2013] 14 SCR 983 referred to Para 51

[1996] 1 SCR 183 referred to Para 59

(2021) 2 SCC 485 referred to Para 59

[2012] 9 SCR 836 referred to Para 78

క్రిమినల్ అప్పీలేట్ పరిధి: క్రిమినల్ అప్పీల్ నెంబరు 1011 ఆఫ్ 2023.

26.04.2022 న చండీగఢ్ లోని పంజాబ్ మరియు హర్యానా హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వుల నుండి 2021 యొక్క CRAD నంబర్ 47 లో.

క్రిమినల్ అప్పీల్ నెంబరు 1012 ఆఫ్ 2023 తో

కొలిన్ గోన్సాల్వెస్, సీనియర్ అడ్వకేట్., సంగ్రామ్ సరోన్, శ్రీమతి రూహ్-ఎ-హీనా దువా, శ్రీమతి ముగ్ధా, సత్య మిత్రా, న్యాయవాదులు. అప్పీలుదారుల కోసం.

సంజయ్ జైన్, ఏఎస్జీ, దీపాలి దత్తా, అన్నం వెంకటేష్, రాహుల్ మిశ్రా, పద్మేష్ మిశ్రా, సమర్ సింగ్ కచ్వాహా, అరవింద్ కుమార్ శర్మ, న్యాయవాదులు. రెస్పాండెంట్ కోసం.

ఈ మేరకు న్యాయమూర్తి జస్టిస్ జేబీ పర్దివాలా తీర్పు వెలువరించారు.

1. రెండు అప్పీళ్లలో లేవనెత్తిన అంశాలు సాధారణమైనవి కావడం, హైకోర్టు ఇచ్చిన స్వీయ ఉత్తర్వులకు సవాలు కూడా ఉన్నందున, వాటిని ఒకే విధంగా విచారణకు స్వీకరించి, ఈ ఉమ్మడి తీర్పు, ఉత్తర్వుల ద్వారా పరిష్కరిస్తున్నారు.

2. భారత శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 120 బి(సంక్షిప్తంగా చెప్పాలంటే'ఐపీసీ'), చట్టవ్యతిరేక కార్యకలాపాల నిరోధక చట్టం-1967 లోని సెక్షన్లు 17, 18, 18 బీ, 20 (సంక్షిప్తంగా చెప్పాలంటే'యూఏపీఏ'), పేలుడు పదార్థాల చట్టంలోని సెక్షన్లు 4, 5 కింద శిక్షార్హమైన నేరాలకు పాల్పడినట్లు అభియోగాలు ఎదుర్కొంటున్న ఐదుగురి అభ్యర్థన మేరకు స్పెషల్ లీవ్ ద్వారా ఈ అప్పీళ్లు వచ్చాయి. 1908 (సంక్షిప్తంగా, '1908 చట్టం') మరియు 26.04.2022 న చండీగఢ్లోని పంజాబ్ మరియు హర్యానా హైకోర్టు జారీ చేసిన ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా 2021 సిఆర్ఎ-డి నంబర్ 47 (ఓ అండ్ ఎం) లో హైకోర్టు అప్పీలును తోసిపుచ్చింది మరియు తద్వారా సిఆర్పిసి సెక్షన్ 167 (2) కింద నిందితులను డిఫాల్ట్ బెయిల్పై విడుదల చేయడానికి నిరాకరించింది.

3. ఈ కోర్టు పరిశీలనకు వచ్చే ప్రాథమిక అంశాలను ఈ క్రింది విధంగా రూపొందించవచ్చు:-

(i) క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1973 లోని సెక్షన్ 167(2) (సంక్షిప్తంగా చెప్పాలంటే'సీఆర్పీసీ') నిబంధనల ప్రకారం డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందడానికి నిందితుడికి అర్హత ఉందా, చట్టంలో నిర్దేశించిన చట్టబద్ధమైన కాలపరిమితిలో చార్జిషీట్ దాఖలు చేసినప్పటికీ, సమర్థవంతమైన అథారిటీ జారీ

చేసిన చట్టబద్ధమైన అనుమతి ఉత్తర్వు లేకుండా చార్జిషీట్ దాఖలు చేయబడిందా, అందువల్ల, చట్టప్రకారం నిర్దేశించిన చట్టబద్ధమైన కాలవ్యవధిలో దర్యాప్తు సంస్థ ఎలాంటి చార్జిషీట్ దాఖలు చేయలేదని చెప్పడం మంచిదేనా? ఇంకా క్లుప్తంగా చెప్పాలంటే, సరైన అనుమతి ఉత్తర్వులు లేనప్పుడు దర్యాప్తు సంస్థ దాఖలు చేసిన ఛార్జిషీటును సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167 ఉద్దేశం కోసం సంబంధిత కోర్టు ఏ విధంగానైనా నిరోధించిందా?

(ii) నిందితులు డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందకుండా నిరోధించడానికి ఛార్జిషీటును తెలుసుకోవడం అవసరమా లేదా దర్యాప్తు పూర్తయినట్లు భావించడానికి కేవలం ఛార్జిషీటు దాఖలు చేస్తే సరిపోతుందా? మరో మాటలో చెప్పాలంటే 167 సీఆర్పీసీ సెక్షన్ కింద అనుమతి ఇచ్చే అంశాన్ని పరిశీలిస్తున్నారా?

(iii) UAPA మరియు 1908 చట్టం కింద నిందితులను ప్రాసిక్యూట్ చేయడానికి అనుమతి పొందడంలో ప్రాసిక్యూషన్ విఫలమైనందున ప్రత్యేక కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకోలేకపోవచ్చు, కానీ అటువంటి వైఫల్యం సిఆర్ పిసి సెక్షన్ 167 (2) లోని నిబంధనలను పాటించకపోవడమే అవుతుందా?

(iv) పైన పేర్కొన్న నేరాలకు సంబంధించి మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో, ఆ తర్వాత సెషన్స్ కోర్టుకు లేదా నిర్దేశిత కోర్టుకు కేసును అప్పగిస్తే, జాతీయ దర్యాప్తు సంస్థ చట్టం, 2008 లోని సెక్షన్ 16 (సంక్షిప్తంగా, 'ఎన్ఐఏ చట్టం') నిందితులు విచారణ కోసం ఏదైనా నేరానికి పాల్పడకుండా ఏదైనా నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకునే అధికారాన్ని ప్రత్యేక కోర్టుకు ఇస్తుంది. పోలీసులకు ఫిర్యాదు అందడంతో.. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, పైన పేర్కొన్న నేరానికి ఛార్జిషీటు దాఖలు చేయడంలో దర్యాప్తు సంస్థ చేసిన తప్పిదం సెషన్స్ లేదా నిర్దేశిత న్యాయస్థానంలో కాకుండా మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో

దాఖలు చేయడం వల్ల నిందితులు సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167(2) నిబంధనల ప్రకారం డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందే అర్హత ఉంటుందా?

4. పైన పేర్కొన్న ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఇవ్వడానికి, ఈ క్రింది తేదీలు మరియు సంఘటనల కాలక్రమాన్ని గమనించడం చాలా అవసరం:

(ఎ) 02.06.2019 ఉదయం 04:50 గంటలకు పోలీసు అధికారుల బృందం గస్తీ నిర్వహిస్తోంది. పంజాబ్ రాష్ట్రంలోని అమృత్ సర్ జిల్లా రాజా సంసిలోని హర్ష్ చీనా, కుకర్వాల్ బస్టాప్ మీదుగా వెళ్లే వాహనాలను తనిఖీ చేస్తున్నారు. ఆ సమయంలో సిక్కు కమ్యూనిటీకి చెందిన ఇద్దరు బాలురు నంబర్ ప్లేట్ లేని మోటార్ సైకిల్ పై ప్రయాణిస్తున్నట్లు గుర్తించారు. ఆపమని చెప్పడంతో వారు పారిపోయారు. పారిపోయే క్రమంలో వెనుక కూర్చున్న రైడర్ చేతిలో ఉన్న నీలిరంగు బ్యాగ్ కింద పడిపోయింది. బ్యాగు నుంచి ఒక మొబైల్ ఫోన్, రెండు హ్యాండ్ గ్రెనేడ్లను స్వాధీనం చేసుకున్నారు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో, 1908 చట్టం ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరాలకు పంజాబ్ లోని అమృత్ సర్ (గ్రామీణ) జిల్లా రాజా సాన్సీ పోలీస్ స్టేషన్ లో ఎఫ్ఐఆర్ నంబర్ 90 నమోదైంది. దీంతో 02.06.2019 న ఎఫ్ఐఆర్ నమోదైంది.

(బి) 05.06.2019 న, పంజాబ్ పోలీసులు UAPA లోని 17, 18, 18 బి మరియు 20 సెక్షన్లను జోడించారు.

(సి) 08.06.2019 న, నిందితులు జస్బీర్ సింగ్ మరియు వరిందర్ సింగ్ లను పంజాబ్ పోలీసులు అరెస్టు చేశారు.

(డి) 27.07.2019 న, సుఖ్ప్రీత్ సింగ్ అలియాస్ బుడ్డా (నిందితుడు నెం.8) ను తక్షణ ఎఫ్ఐఆర్లో నిందితుడిగా చేర్చారు మరియు ఐపిసి సెక్షన్ 120 బి కింద నేరాన్ని చేర్చారు.

(ఇ) 18.08.2019 న, అప్పీలుదారు నెం.3 కుల్బీర్ సింగ్ అలియాస్ కుల్బీర్ మరియు దర్శన్ సింగ్ భార్య నం.4 మంజిత్ కౌర్ (2023 యొక్క సి.ఆర్.ఎ. నెం. 1011 యొక్క అప్పీలుదారులు) అరెస్టు చేయబడ్డారు. ప్రాసిక్యూషన్ కేసు ప్రకారం కుల్బీర్ సింగ్, మంజిత్ కౌర్ సంబంధిత సమయంలో కంబోడియాలో నివసిస్తున్నారు. హర్మీత్ సింగ్, కుల్విందర్ సింగ్ లను కూడా నిందితులుగా చేర్చారు.

(ఎఫ్) 04.09.2019 న, పంజాబ్ పోలీసులు UAPA సెక్షన్ 43 డి (2) (బి) నిబంధన ప్రకారం దర్యాప్తును పూర్తి చేయడానికి గడువును పొడిగించాలని అమృత్సర్లోని అదనపు సెషన్స్ జడ్జి ముందు దరఖాస్తు చేసుకున్నారు. అరెస్టు తేదీ నుంచి 90 రోజుల గడువు ముగియడానికి రెండు రోజుల ముందు పొడిగింపు కోరుతూ దరఖాస్తు దాఖలు కావడం గమనార్హం. యూఏపీఏ సెక్షన్ 43 డీ(2)(బీ) ప్రకారం సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167 ప్రకారం 90 రోజుల వ్యవధిని 180 రోజుల వరకు పొడిగించే అధికారం కోర్టుకు ఉంది.

(జి) 07.09.2019 న, తరణ్బీర్ సింగ్ (2023 యొక్క సి.ఆర్.ఎ. నెం. 1012 యొక్క అప్పీలుదారుడు) తక్షణ ఎఫ్ఐఆర్లో నిందితుడిగా చేర్చబడ్డాడు. ఆ సమయంలో తరణ్బీర్ సింగ్ మలేషియాలో నివసిస్తున్నాడు.

(హెచ్) 11.09.2019 న తరణ్బీర్ సింగ్ను అరెస్టు చేశారు.

(i) 17.09.2019 న అమృత్ సర్ అదనపు సెషన్స్ జడ్జి విచారణ పూర్తి వ్యవధిని 90 రోజుల నుంచి 180 రోజులకు పొడిగించారు. ఈ దశలో నిందితులందరికీ విచారణకు అవకాశం కల్పించిన అదనపు సెషన్స్ జడ్జి పొడిగింపు ఇవ్వడం గమనార్హం.

(జె) 15.11.2019 న, సిఆర్పిసి సెక్షన్ 173 (2) కింద తుది నివేదికను దర్యాప్తు సంస్థ తయారు చేసి అజ్నాలా సబ్ డివిజనల్ జ్యుడీషియల్ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో సమర్పించింది. పైన పేర్కొన్న నేరానికి సంబంధించి ఎఫ్ఐఆర్ నంబర్ 90 కి సంబంధించి ఈ నివేదిక (చార్జిషీట్) దాఖలైంది. 15.11.2019 న మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో ఉమ్మడి చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారు. 08.06.2019 న వరుసగా 1 మరియు 2 మంది నిందితులను అరెస్టు చేసినందున, వారు అధికారికంగా అరెస్టు చేసిన తేదీ నుండి 161 వ రోజున ఛార్జిషీట్ సమర్పించబడిందని చెప్పవచ్చు. 18.08.2019 న నిందితులు నెం.3 & 4 ను అరెస్టు చేశారు; వారి కోసం, అరెస్టు చేసిన 90 రోజుల్లో చార్జిషీట్ దాఖలు చేయబడింది, మరియు 11.09.2019 న అరెస్టు చేయబడిన 5 వ నిందితుడు విషయంలో, అతను అరెస్టు అయిన 66 రోజుల్లోనే దాఖలు చేయబడింది. దీంతో అప్పీలు నెం.1, 2 లకు సంబంధించి 180 రోజుల్లో చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారు.

(కె) 16.11.2019 న, SDJM, అజ్నాలా నిందితులందరి విచారణను వాయిదా వేశారు.

(ఎల్) 20.11.2019 న SDJM, అజ్నాలా విచారణను 25.11.2019 కి వాయిదా వేసింది.

(ఎం) 25.11.2019 న, SDJM, అజ్నాలా సిఆర్పిసి సెక్షన్ 209 నిబంధనల ప్రకారం సెషన్స్ కోర్టుకు కేసును అప్పగించారు, ఎందుకంటే నేరాలు సెషన్స్ కోర్టు ద్వారా మాత్రమే శిక్షించబడతాయి. తదుపరి తేదీని 06.12.2019 గా నిర్ణయించారు.

(ఎన్) 06.12.2019 న, అమృత్సర్ అదనపు సెషన్స్ జడ్జి ఈ కేసును పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా కేవలం నమోదు చేశారు.

(ఒ) 22.02.2020 న, న్యూఢిల్లీలోని ఎన్ఐఎ భారత ప్రభుత్వం, హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ, సిటిసిఆర్ డివిజన్ ఆర్డర్ నెంబరు 11011/22/2020/ ఎన్ఐఏ డివిజన్ ఆర్డర్ నెంబరు 11011/22/2020/ ఎన్ఐఏ 2020/ ఎన్ఐఏ సెక్షన్ 17, 18 బి మరియు 20 ప్రకారం UAPA యొక్క సెక్షన్ల కింద తక్షణ కేసును తిరిగి నమోదు చేసింది.

(పి) 09.03.2020 న, మొహాలీలోని ఎస్ఎఎస్ నగర్ లో ని సిబిఐ పంజాబ్ ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి అమృత్సర్ అదనపు సెషన్స్ జడ్జి కోర్టు నుండి మొత్తం ఫైలును అందుకున్నారు. ఈ విధంగా ప్రాసిక్యూషన్ చివరకు ఎన్ఐఏ/యూఏపీఏ కింద ఏర్పాటైన ప్రత్యేక కోర్టుకు బదిలీ అయింది.

(క్యు) 26.10.2020 న అమృత్ సర్ జిల్లా మేజిస్ట్రేట్ 1908 చట్టం కింద ప్రాసిక్యూషన్ కు అనుమతి ఇచ్చారు.

(ఆర్) 1908 చట్టం కింద నేరాలకు నిందితులను ప్రాసిక్యూట్ చేయడానికి అనుమతి లభించిందని, UAPA కింద అనుమతి కోసం ఎదురుచూస్తున్నామని ఎన్ఐఏ ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి 12.11.2020 న నమోదు చేశారు.

(ఎస్) 14.12.2020 న, UAPA యొక్క సెక్షన్ 167 (2) మరియు UAPA సెక్షన్ 43 డి కింద డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం మొహాలీలోని ఎస్ఎఎస్ నగర్లోని ఎన్ఐఏ ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి ముందు దరఖాస్తు దాఖలు చేయబడింది, ప్రధానంగా 180 రోజుల పొడిగించిన వ్యవధిలో చార్జిషీట్ దాఖలు చేసినప్పటికీ, UAPA కింద అనుమతి లేకపోవడం వల్ల అది అసంపూర్తిగా పరిగణించబడుతుంది. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ఛార్జిషీట్ లేనట్లే పరిస్థితి నెలకొంది.

(టి) 1908 చట్టం కింద అమృత్ సర్ జిల్లా మేజిస్ట్రేట్ జారీ చేసిన అనుమతి ఉత్తర్వులను ప్రాసిక్యూషన్ 16.12.2020 న ట్రయల్ కోర్టు ముందు ప్రవేశపెట్టింది.

(u)డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోరుతూ నిందితులు దాఖలు చేసిన దరఖాస్తుకు 17.12.2020 న ఎన్ఐఏ తన సమాధానాన్ని దాఖలు చేసింది.

(v) 17.12.2020 న, చార్జిషీట్ దాఖలు చేయబడిందని, డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోరుతూ నిందితులు దాఖలు చేసిన దరఖాస్తును ప్రత్యేక కోర్టు తిరస్కరించింది.

(w)06.01.2021 న పంజాబ్ ప్రభుత్వం యుఎపిఎ కింద ప్రాసిక్యూషన్కు అనుమతి ఇచ్చింది.

(x) 07.01.2021 న, పంజాబ్ ప్రభుత్వ హోం శాఖ నుండి యుఎపిఎ కింద అనుమతి పొందినట్లు ప్రత్యేక కోర్టు అంగీకరించింది.

(y)డిఫాల్ట్ బెయిల్ దరఖాస్తును తిరస్కరిస్తూ ప్రత్యేక కోర్టు 17.12.2020 న జారీ చేసిన ఉత్తర్వులపై 18.01.2021 న పంజాబ్, హర్యానా హైకోర్టులో అప్పీల్ దాఖలు చేశారు.

(z) 17.03.2021 న, భారత ప్రభుత్వం, అప్పీలుదారులను ప్రాసిక్యూట్ చేయడానికి యుఎపిఎ సెక్షన్ 45 (1) కింద అనుమతి ఇచ్చింది.

(aa) ప్రాసిక్యూషన్ కు సంబంధిత అనుమతులతో పాటు 22.03.2021 న పంజాబ్ లోని ఎన్ ఐఏ ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి ముందు ఎన్ ఐఏ అనుబంధ చార్జిషీట్ దాఖలు చేసింది.

(ab) 05.04.2021 న, ఎన్ఐఏ ప్రత్యేక కోర్టు పైన పేర్కొన్న నేరాలను పరిగణనలోకి తీసుకొని నిందితులకు నోటీసులు జారీ చేసింది.

(ac) 06.09.2021 న ప్రత్యేక కోర్టు నిందితులపై అభియోగాలు నమోదు చేసింది.

(ad) డిఫాల్ట్ బెయిలు పిటిషన్ ను తిరస్కరించిన ప్రత్యేక కోర్టు ఉత్తర్వులపై అప్పీలర్లు దాఖలు చేసిన అప్పీల్ ను 26.04.2022 న పంజాబ్, హర్యానా హైకోర్టు కొట్టివేసింది.

5. మరింత స్పష్టంగా, స్పష్టంగా చెప్పడానికి, పైన పేర్కొన్న తేదీలు మరియు సంఘటనల కాలక్రమాన్ని ఈ క్రింది విధంగా కుదించాము:

(i) 02.06.2019 – ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేయబడింది;

(ii) 08.06.2019 - మొదటి మరియు రెండవ అప్పీలుదారుల అరెస్టు;

(iii) 18.08.2019 - మూడవ మరియు నాల్గవ అప్పీలుదారుల అరెస్టు;

(iv) 11.09.2019 – తరణ్బీర్ సింగ్ అరెస్టు (2023 A.No 1012)

(v) 17.09.2019 – దర్యాప్తు కాలాన్ని 90 నుంచి 180 రోజులకు పొడిగించడం;

(vi) 15.11.2019 – ఛార్జిషీట్ సమర్పించబడింది;

(vii) 14.12.2020 – డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం దరఖాస్తు;

(viii) 16.12.2020 – 1908 చట్టం ప్రకారం 26.10.2020 నాటి మంజూరు ఉత్తర్వు;

(9) 06.01.2021 - యుఎపిఎ కింద మంజూరు ఉత్తర్వులు జారీ చేయబడ్డాయి;

(x) 17.03.2021 – హోం మంత్రిత్వ శాఖ నుండి అనుమతి

సెక్షన్ 45(1), యూఏపీఏ ప్రకారం దర్యాప్తును ఎన్ఐఏకు బదిలీ చేశారు. మరియు

(xi) 22.03.2021 - అనుబంధ ఛార్జిషీట్ ను ఎన్ ఐఏ సమర్పించింది.

6. పైన పేర్కొన్న అటువంటి పరిస్థితులలో, అప్పీలుదారులు (అసలు నిందితులు) ప్రస్తుత అప్పీళ్లతో ఈ కోర్టు ముందు ఉన్నారు.

<u>**నిందితుల తరఫున వాదనలు**</u>

7. పిటిషనర్లకు డిఫాల్ట్ బెయిలు ప్రయోజనాన్ని ఇవ్వడానికి నిరాకరించడంలో హైకోర్టు తీవ్రమైన తప్పిదం చేసిందని సంబంధిత పిటిషనర్ల తరఫు సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ కొలిన్ గోన్సాల్వేస్ మరియు గౌరవ సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ సత్య మిత్రా తీవ్రంగా వాదించారు.

8. అనుమతి లేకుండా దాఖలు చేసిన చార్జిషీట్ అసంపూర్తి చార్జిషీట్ అని, ఇలాంటి అసంపూర్తి చార్జిషీట్ ఆధారంగా ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోలేమని ఇరువురు న్యాయవాదులు వాదించారు. నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలా వద్దా అనే దానిపై సంబంధిత కోర్టు తన అభిప్రాయాన్ని తెలియజేసేందుకు వీలుగా తుది నివేదికను దాఖలు చేసినట్లు సమర్పించారు. నిందితుల తరఫున సమర్పించిన సమర్పణ మొత్తం, సారాంశం ఏమిటంటే పార్ట్ ఛార్జిషీట్ ఉండకూడదు. అనుమతి లేకుండా దాఖలు చేసిన

ఛార్జిషీట్ అసంపూర్తి ఛార్జీషీట్ మరియు సిఆర్పిసి సెక్షన్ 173 (2) అర్థంలో పోలీసు నివేదిక యొక్క అవసరాన్ని తీర్చదు. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 173 లోని సబ్ సెక్షన్ (5)కు అనుగుణంగా చార్జిషీట్ ఉండదు.

9. అటువంటి అసంపూర్ణ ఛార్జీషీటును చట్టబద్ధమైన / డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం దరఖాస్తును ఓడించడానికి పోలీసులు ఒక సాధనంగా లేదా సాధనంగా ఉపయోగించలేరు. యూఏపీఏ కింద దాఖలు చేసిన చార్జిషీట్ అన్ని విధాలుగా పూర్తి కావాలని వాదించారు. సంబంధిత కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకునేందుకు వీలుగా ఛార్జిషీట్ తో పాటు అనుమతి ఉత్తర్వులు తప్పనిసరిగా ఉండాలనే విషయాన్ని ఇరువురు న్యాయవాదులు నొక్కి చెప్పారు.

10. సాధారణ క్రిమినల్ కేసులను యూఏపీఏ కింద ఉన్న కేసులతో పోల్చేటప్పుడు దర్యాప్తు సంస్థ కేవలం సాక్ష్యాధారాలు సేకరిస్తే సరిపోదని వాదించారు. సేకరించిన వాస్తవాలను కేంద్ర ప్రభుత్వం నియమించిన అథారిటీ పరిశీలించి నివేదిక సమర్పించే వరకు దర్యాప్తు పూర్తవుతుందని చెప్పలేం.

11. చట్టవ్యతిరేక కార్యకలాపాల (నివారణ) (ప్రాసిక్యూషన్ సిఫార్సు మరియు మంజూరు) నిబంధనలు, 2008 (సంక్షిప్తంగా, 'రూల్స్ 2008') లోని నియమాలు 3 మరియు 4 లకు విద్యావంతులైన న్యాయవాదులు మా దృష్టిని ఆకర్షించారు, ఇవి అథారిటీ సిఫార్సు చేయడానికి కాలపరిమితిని మరియు ఆ తరువాత ప్రాసిక్యూషన్ అనుమతికి కాలపరిమితిని అందిస్తాయి. యూఏపీఏ, దాని కింద రూపొందించిన నిబంధనలు 2008 ప్రకారం అనుమతులు మంజూరుకు కాలపరిమితి ఉంటుందని వాదించారు.

12. పైన పేర్కొన్న రూల్స్ 2008 లోని రూల్స్ 3, 4 తో కలిపి చదివే సమయాన్ని 90 నుంచి 180 రోజులకు పొడిగించడం వల్ల అనుమతి మంజూరుకు తప్పనిసరిగా కాలపరిమితి ఉంటుందని ఇరువురు

న్యాయవాదులు గట్టిగా వాదించారు. ఇది తుది నివేదికగా పరిగణించబడటానికి అనుమతి ఉత్తర్వుతో పాటు ఉండాలనే ఒకే ఒక నిర్ణయానికి దారితీస్తుంది.

13. ఈ కేసులో 15.11.2019 న చార్జిషీట్ దాఖలు చేసినందున, దర్యాప్తు సంస్థ సేకరించిన మెటీరియల్ను 15.11.2019 న కాంపిటెంట్ అథారిటీకి అందాల్సిందని వాదించారు. ఆ తర్వాత ఏడు రోజులకు అంటే 22.11.2019 నాటికి కాంపిటెంట్ అథారిటీ నివేదిక సిద్ధం కావాలి. రూల్ 4 దృష్ట్యా 29.11.2019 నాటికి అనుమతి ఇవ్వాల్సి ఉంది. అయితే ఏడాది, మూడు నెలల జాప్యం తర్వాత 12.03.2021 న మాత్రమే నివేదిక దాఖలు చేశారని ఇరువురు న్యాయవాదులు తెలిపారు. 17.03.2021 న అంటే 10.03.2020 తో గడువు ముగిసిన 180 రోజుల వ్యవధిని దాటి మంజూరు చేశారు. డిఫాల్ట్ బెయిల్ పిటిషన్ 14.12.2020 న దాఖలు చేయబడింది.

14. 22.01.2020 న దర్యాప్తు చేపట్టిన ఎన్ఐఏకు 180 రోజుల గడువు ముగిసేలోగా తగిన అనుమతిని దాఖలు చేయడానికి లేదా రికార్డులో ఉంచడానికి 49 రోజుల సమయం మిగిలి ఉందని వాదించారు. డిఫాల్ట్ బెయిల్ పిటిషన్ 14.12.2020 న దాఖలు చేయబడింది. 17.03.2021 న మాత్రమే మంజూరు చేయబడిన ఈ అనుమతి పైన పేర్కొన్న 2008 రూల్స్ యొక్క నిబంధనలు 3 మరియు 4 నిర్దేశించిన కాలవ్యవధిని దృష్టిలో ఉంచుకుని 29.11.2019 న మంజూరు చేయాల్సి ఉంది. ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో, ఇటువంటి ఆలస్యమైన అనుమతి చెల్లుబాటు అయినప్పటికీ, డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందడానికి నిందితులకు ఉన్న అప్రజాస్వామిక హక్కును ఓడించలేమని ఇరువురు మేధావుల తరఫు న్యాయవాది వాదించారు.

15. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 22 ప్రకారం నోటిఫై చేసిన ప్రత్యేక కోర్టులో మాత్రమే ఎన్ఐఏ కింద విచారణ జరగాల్సి ఉన్నందున అజ్నాలాలోని ఎస్డీజేఎం కోర్టులో చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడం కుదరదని నిందితుల

తరఫు న్యాయవాది వాదించారు. ప్రత్యేక కోర్టు ఏర్పాటు కాకపోతే సెషన్స్ జడ్జి ముందు.. అయితే ఎట్టిపరిస్థితుల్లోనూ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో చార్జిషీట్ దాఖలు చేసే అవకాశం లేకపోలేదు. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 16 తో పాటు ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 22 దృష్ట్యా సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 193 లోని నిబంధనలు అమలులోకి రావని వాదించారు. మేజిస్ట్రేట్, మేజిస్ట్రేట్ ముందు చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడంలో దర్యాప్తు సంస్థ చేసిన తప్పిదం, కేసును సెషన్స్ కోర్టుకు అప్పగించడం ఎన్ఐఏ చట్టంలోని నిబంధనలకు, యూఏపీఏ నిబంధనలకు పూర్తిగా విరుద్ధమని, దీంతో తదుపరి చర్యలన్నీ అధికార పరిధి లేకుండా పోయాయని వాదించారు. ఒక శూన్యం.

16. పైన పేర్కొన్న సమర్పణలకు మద్దతుగా, ఈ క్రింది కేసు చట్టంపై ఆధారపడటం జరిగింది:

i) ఫక్రీ ఆలం వర్సెస్ ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం, 2021 ఎస్సిసి ఆన్లైన్ 532

(ii) అబ్దుల్ అజీజ్ పి.వర్సెస్ మరియు ఇతరులు వర్సెస్ నేషనల్ ఇన్వెస్టిగేషన్ ఏజెన్సీ, (2014) 16 ఎస్.సి.సి 543

(iii) చిత్రా రామకృష్ణ వర్సెస్ సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్, (2022) SCC ఆన్ లైన్ డెల్ 3124

(iv) రామ్ భాయ్ నాథభాయ్ గాధ్వీ మరియు ఇతరులు వర్సెస్ గుజరాత్ రాష్ట్రం, (1997) 7 ఎస్.సి.సి 744

(v) అష్రఫ్ ఖాన్ వర్సెస్ గుజరాత్ రాష్ట్రం, (2012) 11 ఎస్ సిసి 606

vi) బిక్రమ్ జిత్ సింగ్ వర్సెస్ పంజాబ్ రాష్ట్రం, (2020) 10 ఎస్సిసి 616

17. పైన పేర్కొన్న అటువంటి పరిస్థితులలో, తమ అప్పీళ్లలో మెరిట్ ఉందని, వాటిని అనుమతించాలని, నిందితులను డిఫాల్ట్ బెయిల్ పై విడుదల చేసేలా ఆదేశించాలని మద్దాయి తరఫు ఇరువురు గౌరవ న్యాయవాదులు అభ్యర్థించారు.

ఎన్ఐఏ/యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా తరఫున వాదనలు

18. ఈ రెండు అప్పీళ్లను తీవ్రంగా వ్యతిరేకించిన ఏఎస్జీ సంజయ్ జైన్ సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167(2) ప్రకారం నిర్దేశిత గడువులోగా లేదా ప్రత్యేక చట్టం కింద సమర్థవంతమైన కోర్టు పొడిగించిన గడువులోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేయకపోతేనే నిందితుడికి తిరుగులేని హక్కు లభిస్తుందని వాదించారు. పైన సూచించిన గడువులోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేసినా, సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 167(2) కింద దరఖాస్తు చేసుకునే ముందు చార్జిషీట్ దాఖలు చేసినా ఆ హక్కు ఉండదని, సంజయ్ దత్ కేసులో ఈ కోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పుపై ఆధారపడి జైన్ తన వాదనను బలపర్చుకోవాలని కోరారు. (1994) 5 ఎస్ సిసి 410 (పేరా 48 మరియు 53(2)(బి)) మరియు సీరియస్ ఫ్రాడ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ ఆఫీస్ వర్సెస్ రాహుల్ మోడీ మరియు ఇతరులు (2022) ఎస్ సిసి ఆన్ లైన్ 153 (పేరా 16)లో నివేదించారు.

19. యూఏపీఏ లేదా 1908 చట్టం కింద సరైన అనుమతి లేని చార్జిషీట్ అసంపూర్తిగా ఉందంటూ నిందితుల తరఫున దాఖలు చేసిన వాదనలో వాస్తవం లేదని జైన్ వాదించారు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, 180 రోజుల వ్యవధిలో చార్జిషీట్ దాఖలు చేసినప్పటికీ, అనుమతి లేకుండా ఉండటం, చట్టబద్ధమైన కాలవ్యవధిలో చార్జిషీట్ దాఖలు చేయకపోవడమే మంచిదన్న నిందితుల వాదనలో వాస్తవం లేదని జైన్ పేర్కొన్నారు.

20. పైన పేర్కొన్న సందర్భంలో శ్రీ జైన్ ఈ క్రింది అంశాలను కోర్టు దృష్టికి తీసుకువచ్చారు:

a. అనేక చట్టాలలో ప్రాసిక్యూషన్ కు అనుమతి ఇచ్చే చర్య దర్యాప్తు సంస్థ కాకుండా ఇతర అథారిటీకి అప్పగించబడుతుంది మరియు అందువల్ల అటువంటి అనుమతిని మంజూరు చేయడం దర్యాప్తు సంస్థ పరిధిలో లేదు.

b. ప్రస్తుత కేసులో, రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థ (ఎస్ఐఏ) మొదటి ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేసే సమయంలో, ఎస్ఐఏ ఇప్పటికే సంబంధిత ప్రభుత్వాల నుండి ప్రాసిక్యూషన్కు అనుమతి కోరింది.

c. 1908 చట్టం మరియు యుఎపిఏ కింద ఆంక్షలు మంజూరు చేసిన తరువాత మరియు కోర్టుకు తెలియజేసిన తరువాత మాత్రమే 05.04.2021 న ప్రత్యేక కోర్టు ఎన్ఐఏ / యుఎపిఏ ఈ నేరాన్ని గుర్తించింది, పైన సూచించిన కాలవ్యవధిని బట్టి స్పష్టమవుతుంది.

d. ప్రాసిక్యూషన్ కు అనుమతి ఇచ్చే అంశం విచారణ దశలో మాత్రమే సముచితం, ఇది దర్యాప్తు దశకు భిన్నమైన ప్రత్యేక దశ. [సురేష్ కుమార్ భికంచంద్ జైన్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర అండ్ అదర్, (2013) 3 ఎస్ సిసి 77 @ పరాస్ 17 – 19].

21. నిందితుల్లో కొందరిని పరారీలో ఉన్నవారిగా ప్రకటించినందున, చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడానికి గడువును పొడిగించాలని దర్యాప్తు సంస్థ 04.09.2019 న (అంటే 90 రోజుల వ్యవధిలో) అభ్యర్థన చేసిందని, చివరకు ఆ దరఖాస్తును 17.09.2019 న విచారించామని, నిందితులందరి తరపున వాదనలు వినిపించినందున విచారణ సహజ న్యాయ సూత్రాలకు అనుగుణంగా ఉందని జైన్ వాదించారు. అలాగే గడువును పొడిగించాలని కోరుతూ దాఖలైన పిటిషన్ పై ప్రాసిక్యూషన్ విచారణ జరిగింది.

22. రాష్ట్ర పోలీసులు దర్యాప్తు జరుపుతున్నారని, దీనిని దృష్టిలో ఉంచుకుని, రాష్ట్ర పోలీసులు 15.11.2019 న జెఎంఎఫ్సి ముందు చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారని, నిందితులను అరెస్టు చేసిన సమయంలో మొదట హాజరుపరిచామని, దాని దృష్ట్యా అసలు ఛార్జిషీట్ను మేజిస్ట్రేట్ ముందు ప్రవేశపెట్టామని జైన్ తెలిపారు. సంబంధిత సమయంలో నిందితులను కస్టడీలోకి తీసుకున్నారు, అందువల్ల, దీనిని సిఆర్పిసి సెక్షన్ 167 పాటించనిదిగా పరిగణించలేము. [రిలయన్స్: సురేష్ కుమార్ భికంచంద్ జైన్ (సుప్ర) @Paras 13 – 17 మరియు రాహుల్ మోడీ (సుప్ర) @ పేరా 16].

23. ఈ కేసు చివరికి సెషన్స్ కోర్టుకు, చివరకు ఎన్ఐఏ/ యూఏపీఏ కోసం ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక కోర్టుకు (22.02.2020 న ఎన్ఐఏ దర్యాప్తు చేపట్టిన తర్వాత ఆర్సీ-07/2020/ఎన్ఐఏ/డీఎల్ఐగా ఎన్ఐఏ తిరిగి నమోదు చేసింది) చివరకు ప్రాసిక్యూషన్ అనుమతులను పరిశీలించిన తర్వాతే ప్రత్యేక కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుందని జైన్ తెలిపారు. 1908 చట్టం కింద 26.10.2020 న అమృత్సర్ జిల్లా మేజిస్ట్రేట్ అనుమతి పొందారు, దీనిని 12.11.2020 న ఎన్ఐఏ ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి సరిగ్గా నమోదు చేశారు. పంజాబ్ ప్రభుత్వం యుఎపిఎ కింద 06.01.2021 న అనుమతి ఇచ్చింది. 07.01.2021 న ప్రత్యేక కోర్టు దీనిని నమోదు చేసింది. భారత ప్రభుత్వం 17.03.2021 న యుఎపిఎ సెక్షన్ 45 (1) కింద అనుమతి ఇచ్చింది.

24. నిందితులందరి విచారణ పురోగతిలో ఉందని, ఇప్పటివరకు పన్నెండు మంది సాక్షులను విచారించామని జైన్ పేర్కొన్నారు. జాతీయ భద్రతకు సంబంధించిన అత్యంత తీవ్రమైన నేరాలకు నిందితులు విచారణను ఎదుర్కొంటున్నారు. ఆంక్షల చట్టబద్ధత, చెల్లుబాటు లేదా విచారణ

చేపట్టిన తీరు, నిబంధనలకు సంబంధించి నిందితులకు ఏమైనా సమాచారం ఉంటే ట్రయల్ కోర్టు ముందు అలాంటి అంశాలను లేవనెత్తవచ్చు. ఈ సమయంలో నిందితులు డిఫాల్ట్ బెయిల్ పై విడుదల కావాలని చెప్పే అవకాశం లేదని జైన్ తెలిపారు.

కొన్ని సంబంధిత చట్టపరమైన నిబంధనలు

25. ఇరుపక్షాల వాదనలు వినిపించే ముందు సీఆర్పీసీ, యూఏపీఏ, 1908 చట్టం, ఎన్ఐఏ చట్టంలోని కొన్ని సంబంధిత చట్టపరమైన నిబంధనలను పరిశీలించాలి.

26. మునుపటి క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1898 (సంక్షిప్తంగా, 'సిఆర్పిసి, 1898') లో, సెక్షన్ 167 ఒక నేరం యొక్క దర్యాప్తును 24 గంటల్లో పూర్తి చేయకపోతే అనుసరించాల్సిన విధానాన్ని నిర్దేశించింది. నేరం స్వభావం, శిక్షతో సంబంధం లేకుండా 24 గంటల్లో లేదా 15 రోజుల్లోగా దర్యాప్తును ముగించాలని సీఆర్పీసీ 1898 లోని సెక్షన్ 167 ను నిర్దేశించారు.

27. లా కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా తన నలభై ఒకటవ నివేదికలో దర్యాప్తు పూర్తి కాల పరిమితిని 60 రోజులకు పెంచాలని సిఫారసు చేసింది. లా కమిషన్ సిఫార్సు మేరకు కొత్త సీఆర్పీసీ అమల్లోకి వచ్చింది. సెక్షన్ 167 ప్రకారం నేరం జరిగినా, శిక్షతో సంబంధం లేకుండా 60 రోజుల కాలపరిమితి ఉంటుంది. 1978 లో సెక్షన్ 167 ను సవరించారు. ప్రస్తుతం ఉన్న కేసుకు సంబంధించిన సెక్షన్ 167(2) ఈ కింది విధంగా ఉంది.

> "167(2). ఈ సెక్షన్ కింద నిందితుడైన వ్యక్తికి కేసును విచారించే పరిధి ఉన్నా లేకపోయినా మేజిస్ట్రేట్, మొత్తంగా పదిహేను రోజులకు మించకుండా, మేజిస్ట్రేట్ భావించిన విధంగా నిందితుడిని కస్టడీలో నిర్బంధించడానికి అధికారం ఇవ్వవచ్చు; ఒకవేళ ఈ కేసును

విచారించడానికి లేదా ట్రైల్ కమిట్ కావడానికి అతనికి అధికార పరిధి లేనట్లయితే, తదుపరి నిర్బంధం అనవసరమని భావించినట్లయితే, అటువంటి అధికార పరిధి ఉన్న మేజిస్ట్రేట్ కు నిందితుడిని పంపమని అతడు ఆదేశించవచ్చు:

"ఆ షరతుపై" ..

(ఎ) అలా చేయడానికి తగిన కారణాలు ఉన్నాయని అతడు సంతృప్తి చెందితే, పదిహేను రోజుల వ్యవధికి మించి నిందితుడిని నిర్బంధించడానికి మేజిస్ట్రేట్ అధికారం ఇవ్వవచ్చు, కాని ఏ మేజిస్ట్రేట్ కూడా ఈ పేరాగ్రాఫ్ కింద మొత్తం కాలానికి మించి నిందితుడిని నిర్బంధంలో ఉంచడానికి అధికారం ఇవ్వకూడదు:

(i) తొంభై రోజులు, ఏదైనా విచారణ మరణశిక్ష, యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష లేదా పదేళ్లకు తగ్గని శిక్ష విధించదగిన నేరానికి సంబంధించినది;

(ii) ఏదైనా ఇతర నేరానికి సంబంధించిన విచారణ అరవై రోజులు,

ఆ గడువు తొంభై రోజులు లేదా అరవై రోజుల గడువు ముగిశాక, నిందితుడు బెయిల్ ఇవ్వడానికి సిద్ధపడితే బెయిల్ పై విడుదల చేయబడతాడు. మరియు ఈ ఉపవిభాగం కింద బెయిల్ పై విడుదలైన ప్రతి వ్యక్తి ఆ అధ్యాయం యొక్క ప్రయోజనాల కొరకు XXXIII వ అధ్యాయం యొక్క నిబంధనల ప్రకారం విడుదల చేయబడినట్లుగా పరిగణించబడుతుంది;

(బి) నిందితుడిని మొదటిసారి వ్యక్తిగతంగా మరియు తరువాత ప్రతిసారీ నిందితుడు పోలీసుల కస్టడీలో ఉన్నంత వరకు ఏ మేజిస్ట్రేట్ కూడా ఈ సెక్షన్ కింద పోలీసుల కస్టడీలో నిర్బంధించడానికి అధికారం

ఇవ్వకూడదు, అయితే మేజిస్ట్రేట్ నిందితుడిని వ్యక్తిగతంగా లేదా ఎలక్ట్రానిక్ వీడియో లింకేజీ మాధ్యమం ద్వారా హాజరుపరిచిన తరువాత జ్యుడీషియల్ కస్టడీలో తదుపరి నిర్బంధాన్ని పొడిగించవచ్చు;

(సి) హైకోర్టు ద్వారా ఈ విషయంలో ప్రత్యేక అధికారం లేని రెండవ తరగతి మేజిస్ట్రేట్ ఎవరూ పోలీసుల కస్టడీలో నిర్బంధానికి అధికారం ఇవ్వకూడదు."

28. ఈ కోర్టు త్రిసభ్య ధర్మాసనం ఉదయ్ మోహన్ లాల్ ఆచార్య వర్సెస్. మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం (2001) 5 ఎస్ సిసి 453, సిఆర్ పిసిలోని సెక్షన్ 167 యొక్క నిబంధనలను అమలు చేయడం యొక్క ఉద్దేశ్యాన్ని గుర్తించింది. సిఆర్ పిసి సెక్షన్ 57 లో పోలీసు అధికారులు 24 గంటలకు మించి అరెస్టు చేయబడిన వ్యక్తిని కస్టడీలో ఉంచడానికి ఆంక్షలు ఉన్నాయి. నిందితులను ఆలస్యం చేయకుండా 24 గంటల్లో మేజిస్ట్రేట్ ముందు హాజరుపరచాలన్నది దీని ఉద్దేశం, వాస్తవానికి ఈ నిబంధన రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 22(2) ప్రకారం పొందుపరిచిన రాజ్యాంగ ఆదేశానికి అనుగుణంగా ఉంది. సెక్షన్ 167 నిబంధన సెక్షన్ 57 కు అనుబంధంగా ఉంది. పోలీసులు దర్యాప్తు కొనసాగిస్తున్న సమయంలో కస్టడీలో ఉన్న వ్యక్తిని అదుపులోకి తీసుకునే అధికారం సెక్షన్ 167 కింద ఇవ్వబడింది. అందువల్ల సెక్షన్ 167 అనేది గరిష్ట కాలపరిమితిని నిర్దేశిస్తూ నిందితులను కస్టడీలో ఉంచడానికి మేజిస్ట్రేట్ కు అధికారం ఇచ్చే నిబంధన. ఉదయ్ మోహన్ లాల్ ఆచార్య (సుప్ర)లో ఈ కోర్టు సెక్షన్ 167 తో వ్యవహరించేటప్పుడు ఈ క్రింది వాటిని నిర్దేశించింది:

"5. ... సెక్షన్ 167 యొక్క ఈ నిబంధన వాస్తవానికి సెక్షన్ 57 కు అనుబంధంగా ఉంది, న్యాయం ఆలస్యం కాకుండా డిమాండ్ చేయడానికి నిందితుడికి హక్కు ఉంది. నిందితుడిని మేజిస్ట్రేట్ ముందు హాజరుపర్చాల్సిన అవసరం యొక్క ఉద్దేశ్యం ఏమిటంటే, రిమాండ్ అవసరమని మేజిస్ట్రేట్ చూడటానికి వీలు కల్పించడం మరియు నిందితుడు తాను చేయదలిచిన వినతి/అభ్యర్థన పత్రం ఇవ్వడానికి వీలు

కల్పించడం. సెక్షన్ 167 కింద పోలీసులు దర్యాప్తు కొనసాగిస్తున్నప్పుడు, మేజిస్ట్రేట్ విచారణ ప్రారంభించే ముందు ఒక వ్యక్తిని కస్టడీలో ఉంచడానికి అధికారం ఇవ్వబడింది. అందువల్ల సెక్షన్ 167 అనేది మేజిస్ట్రేట్ ఒక నిందితుడిని కస్టడీలో నిర్బంధించడానికి అనుమతించే నిబంధన మరియు అటువంటి నిర్బంధానికి ఆదేశించగల గరిష్ట కాలాన్ని నిర్దేశించే నిబంధన. పైన చెప్పినట్లుగా గరిష్ట కాలపరిమితిని నిర్దేశించిన తరువాత, ఆ తర్వాత ఎలాంటి పరిణామాలు ఉంటాయో సెక్షన్ 167 లోని సబ్ సెక్షన్ (2)లో సూచించబడింది. ఈ నిబంధన నిస్సందేహంగా మరియు స్పష్టంగా ఉంది మరియు నిందితుడు బెయిల్ ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉంటే బెయిల్ పై విడుదల చేయాలని నిర్దేశిస్తుంది, దీనిని జ్యుడిషియల్ డిక్లరేషన్ "కంపల్సివ్ బెయిలు" గా పేర్కొంది మరియు అటువంటి బెయిల్ ను చాప్టర్ 33 కింద బెయిల్ గా పరిగణిస్తారు. సెక్షన్ 167 కింద కల్పించిన గరిష్ట నిర్బంధ కాలం ముగిసిన తర్వాత బెయిల్ పై విడుదలయ్యే హక్కును నిందితుడు బెయిల్ ఇవ్వనప్పుడు మాత్రమే నిరాకరించవచ్చు, ఈ సెక్షన్ కు వివరణ 1 నుండి స్పష్టమవుతుంది. సెక్షన్ 167 లోని సబ్ సెక్షన్ (2)లోని నిబంధన దర్యాప్తును నిరవధికంగా పొడిగించడం, తద్వారా పౌరుడి స్వేచ్ఛకు భంగం కలిగించడం వంటి దుర్మార్గాలను నయం చేయడానికి ప్రయోజనకరమైన నిబంధన.

29. సెక్షన్ 167 ను ఈ కోర్టు త్రిసభ్య ధర్మాసనం రాకేశ్ కుమార్ పాల్ వర్సెస్ అస్సాం రాష్ట్రం, (2017) 15 ఎస్సిసి 67 కేసులో చాలా వివరంగా పరిశీలించింది. పై కేసులో ఈ కోర్టు సెక్షన్ 167 యొక్క శాసన చరిత్రను గుర్తించింది. సెక్షన్ 167 పై చర్చను కూడా దర్యాప్తును త్వరితగతిన ముగించే కోణంలో, వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ కోణంలో చూడాలని ఈ కోర్టు పై కేసులో నొక్కి చెప్పింది. డిఫాల్ట్ బెయిల్ హక్కు అనేది

అసాధారణ/ అజేయమైన హక్కు అని, దీనిని ప్రాసిక్యూషన్ నిరుత్సాహపరచడానికి అనుమతించలేమని ఈ కోర్టు పేర్కొంది. 37, 38, 39 పేరాల్లో ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొన్నారు:

"37. యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా వర్సెస్ నిరాలా యాదవ్ (యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా వర్సెస్ నిరాలా యాదవ్, (2014) 9 ఎస్ సిసి 457 : (2014) 5 ఎస్ సిసి (క్రి) 212] లో ఈ అంశంపై మొత్తం కేసు చట్టాన్ని సమీక్షించే అవకాశం ఈ కోర్టుకు లభించింది. ఆ నిర్ణయంలో ఉదయ్ మోహన్ లాల్ ఆచార్య వర్సెస్ గురించి ప్రస్తావించారు. మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం [ఉదయ్ మోహన్ లాల్ ఆచార్య వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర, (2001) 5 ఎస్ సిసి 453 : 2001 ఎస్ సిసి (క్రి) 760] మరియు ఆ నిర్ణయానికి వచ్చిన తీర్మానాలు.

ముగింపు (3) గురించి మేము ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాము.

: (ఉదయ్ మోహన్ లాల్ ఆచార్య కేసు [ఉదయ్ మోహన్ లాల్ ఆచార్య వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర, (2001) 5 ఎస్ సిసి 453 : 2001 ఎస్ సిసి (క్రి) 760] , ఎస్ సిసి పేజీ 473, పేరా 13)

"13. ... (3) ఆ కాలవ్యవధి 90 రోజులు లేదా 60 రోజులు ముగిసిన తర్వాత, నిర్దేశిత కాలవ్యవధిలోగా దర్యాప్తును పూర్తి చేయడంలో దర్యాప్తు సంస్థ విఫలమైన కారణంగా బెయిల్ పై విడుదల కావడానికి నిందితుడికి అనుకూలంగా తిరుగులేని హక్కు ఏర్పడుతుంది మరియు నిందితుడు బెయిల్ పై విడుదల కావడానికి అర్హులు. మేజిస్ట్రేట్ ఆదేశానుసారం బెయిల్ ఇవ్వడానికి అతను సిద్ధంగా ఉంటే."

38. సంజయ్ దత్ (సంజయ్ దత్ వర్సెస్ స్టేట్, (1994) 5 ఎస్సిసి 410 : 1994 ఎస్సిసి (సిఆర్ఐ) 1433) కేసులో ఇచ్చిన తీర్పును కూడా ఈ కోర్టు ప్రస్తావించింది మరియు ఛార్జిషీట్ దాఖలు

చేయకపోతే మరియు "డిఫాల్ట్ బెయిల్" హక్కు అసమర్థ స్థితికి పరిపక్వం చెందిందని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం నిర్దేశించిన సూత్రం పేర్కొంది. ఏ సాకుతోనైనా ప్రాసిక్యూషన్ చేత నిరాశపరచబడదు. చార్జిషీట్ లేదా చలాన్ దాఖలు చేయడానికి చట్టబద్ధమైన గడువు ముగిసిందని, ఇంకా దాఖలు చేయలేదని, అందువల్ల తనకు అనుకూలంగా తిరుగులేని హక్కు లభించిందని, తదుపరి బెయిల్ బాండ్ సమర్పించడానికి నిందితుడు సిద్ధంగా ఉన్నాడని పేర్కొంటూ దరఖాస్తు దాఖలు చేయడం ద్వారా నిందితుడు తన స్వేచ్ఛను పొందవచ్చు.

39. ప్రాసిక్యూషన్ అసాధ్యమైన హక్కును నిర్వీర్యం చేసే అవకాశంతో పాటు, కోర్టు కూడా అసాధ్యమైన హక్కును నిరుత్సాహపరిచిన సందర్భాలు ఉన్నాయని ఈ కోర్టు పేర్కొంది. మహమ్మద్ గురించి ప్రస్తావించారు. ఇక్బాల్ మదార్ షేక్ వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం [మొహమ్మద్. ఇక్బాల్ మదార్ షేక్ వర్సెస్ మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం, (1996) 1 ఎస్ సిసి 722 : 1996 ఎస్ సిసి (సిఆర్ ఐ) 202] దీనిలో కొన్ని కోర్టులు "డిఫాల్ట్ బెయిల్" దరఖాస్తును కొన్ని రోజులు పెండింగ్ లో ఉంచాయని, తద్వారా ఈలోగా ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయబడుతుందని గమనించబడింది. ప్రాసిక్యూషన్ మరియు కొన్ని న్యాయస్థానాలు ఇటువంటి పద్ధతిని చాలా బలంగా మరియు తీవ్రంగా నిరుత్సాహపరచాలి, అయితే ఛార్జిషీట్ లేదా చలానా దాఖలు చేయడానికి చట్టబద్ధమైన కాలపరిమితి ముగిసి, కోర్టులో ఛార్జ్ షీట్ లేదా చలానా సమర్పించే చట్టబద్ధమైన గడువు ముగిసే సమయంలో "డిఫాల్ట్ బెయిల్" కోసం నిందితులకు ఉన్న అసాధ్యమైన హక్కును ఓడించడానికి ఎటువంటి కుట్రలను చేపట్టరాదని మేము పునరుద్ఘాటిస్తున్నాము.

30. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167పై ఈ కోర్టు ఇచ్చిన మరో తీర్పును గమనించాలి. అచ్పాల్ అలియాస్ రామ్ స్వరూప్, మరొకరు వర్సెస్. రాజస్థాన్ రాష్ట్రం, (2019) 14 ఎస్సిసి 599 లో నివేదించబడింది..

ఉదయ్ మోహన్ లాల్ ఆచార్య (సుప్ర), రాకేష్ కుమార్ పాల్ (సుప్ర) కేసుల్లో ఈ కోర్టు గతంలో ఇచ్చిన తీర్పులను ప్రస్తావిస్తూ, సీఆర్ పీసీలోని నిబంధనలు దర్యాప్తును పూర్తి చేయాల్సిన కాలపరిమితిని పొడిగించే అధికారం ఎవరికీ ఇవ్వవని పేర్కొంది. ప్రత్యక్షంగా కానీ, పరోక్షంగా కానీ ఏ కోర్టు కూడా ఈ వ్యవధిని పొడిగించడానికి వీల్లేదని ఈ కోర్టు తేల్చి చెప్పింది. అచ్పాల్ (సుప్రా) లోని 20 వ పేరాలో ఈ కోర్టు చేసిన పరిశీలనలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

20. ఇప్పుడు హైకోర్టు కాలపరిమితి పొడిగించి ఉంటుందా అనే అనుబంధ అంశాన్ని పరిశీలిస్తున్నాం. ఈ నియమావళిలోని నిబంధనలు దర్యాప్తును పూర్తి చేయాల్సిన కాలపరిమితిని పొడిగించడానికి ఎవరికీ అధికారం ఇవ్వవు లేదా అటువంటి పరిస్థితిని అంగీకరించవు. టెర్రరిస్ట్ అండ్ డిస్ట్రప్టివ్ యాక్టివిటీస్ (ప్రివెన్షన్) యాక్ట్, 1985 మరియు మహారాష్ట్ర కంట్రోల్ ఆఫ్ ఆర్గనైజ్డ్ క్రైమ్ యాక్ట్, 1999 వంటి చట్టాలు కాలపరిమితిని పొడిగించాలని స్పష్టంగా ఆలోచిస్తున్నాయి మరియు ఆ మేరకు ఆ చట్టాలు సెక్షన్ 167 తో సహా కోడ్ యొక్క నిబంధనలను సవరించాయి. కాలపరిమితిని పొడిగించడానికి న్యాయస్థానానికి అధికారం ఇచ్చే అటువంటి నిబంధన ఏదీ లేనప్పుడు, ఏ కోర్టు కూడా ఆ వ్యవధిని ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా పొడిగించడానికి వీలులేదు. ఏది ఏమైనా 3-7-2018 నాటి ఉత్తర్వుల్లో (మహావీర్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ రాజస్థాన్, 2018 ఎస్ సిసి ఆన్ లైన్ రాజ్ 1) హైకోర్టు నమోదు చేసినదంతా గెజిటెడ్ పోలీసు అధికారి చేత రెండు నెలల్లో దర్యాప్తు పూర్తవుతుందని సమర్పించబడింది. దర్యాప్తు పూర్తి చేసే గడువు ముగుస్తున్న విషయాన్ని హైకోర్టు దృష్టికి తీసుకువచ్చినట్లు ఉత్తర్వుల్లో పేర్కొనలేదు. పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ సమర్పణను నమోదు చేసినంత మాత్రాన పొడిగింపు ఉత్తర్వులుగా భావించలేం. అందువలన ప్రభుత్వం తరఫున, ఫిర్యాదుదారుని తరఫున మేధావులు సమర్పించిన వాదనలను మేము తిరస్కరిస్తున్నాము."

31. పైన గమనించిన విధంగా సీఆర్పీసీలోని సెక్షన్ 167 లోని నిబంధనలు ఒక వ్యక్తి వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛకు తగిన గౌరవం ఇస్తున్నాయని స్పష్టంగా వివరిస్తుంది. 60 రోజులు లేదా 90 రోజుల్లో చార్జిషీట్ సమర్పించకుండా, నిందితుడిని పోలీసులు అదుపులోకి తీసుకోలేరు. ఈ నిబంధన వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛకు తగిన గుర్తింపును ఇస్తుంది. ఏదేమైనా, దినేష్ దాల్మియా వర్సెస్ సిబిఐ (2007) 8 ఎస్ సిసి 770 లో నివేదించినట్లుగా, డిఫాల్ట్ బెయిల్ యొక్క అటువంటి హక్కు విలువైన హక్కు అయినప్పటికీ, ఇది షరతులతో కూడినది, ఈ షరతు దర్యాప్తు పెండింగ్ లో ఉంది. అందువల్ల సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 173(2) కింద పేర్కొన్న వివరాలతో కూడిన పోలీసు నివేదిక దాఖలుతో దర్యాప్తు పూర్తయిన తర్వాత డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం క్లెయిమ్ లేదా మంజూరు చేసే ప్రశ్న తలెత్తదు.

32. అయితే, సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167(2)(ఎ) కింద ఇచ్చిన హక్కులను వర్తింపజేయడానికి సంబంధించి UAPA లోని సెక్షన్ 43 డి ప్రత్యేక నిబంధనగా పనిచేస్తుంది. సెక్షన్ 43 డి ని ఈ క్రింది విధంగా పొందుపరిచారు.

"43 డి. నియమావళిలోని కొన్ని నిబంధనలను సవరించడం:

(1) కోడ్ లేదా మరే ఇతర చట్టంలో ఏదైనా ఉన్నప్పటికీ, ఈ చట్టం కింద శిక్షార్హమైన ప్రతి నేరం కోడ్ యొక్క సెక్షన్ 2 యొక్క క్లాజ్ (సి) యొక్క అర్థంలో కాగ్నిజబుల్ నేరంగా పరిగణించబడుతుంది మరియు ఆ క్లాజులో నిర్వచించబడిన "కాగ్నిజబుల్ కేసు" తదనుగుణంగా పరిగణించబడుతుంది.

(2) ఈ చట్టం కింద శిక్షార్హమైన నేరానికి సంబంధించిన కేసుకు సంబంధించి కోడ్ యొక్క సెక్షన్ 167 సబ్ సెక్షన్ (2)లోని మార్పులకు లోబడి వర్తిస్తుంది.

(ఎ) "పదిహేను రోజులు", "తొంభై రోజులు", "అరవై రోజులు" అనే ప్రస్తావనలు ఎక్కడ జరిగినా, అవి వరుసగా "ముప్పై రోజులు", "తొంభై రోజులు" మరియు "తొంభై రోజులు" ప్రస్తావనలుగా పరిగణించబడతాయి;

మరియు

(బి) నిబంధన తరువాత, ఈ క్రింది నిబంధనలు చేర్చబడతాయి, అవి:-

తొంభై రోజుల్లోగా దర్యాప్తును పూర్తి చేయడం సాధ్యం కాకపోతే, దర్యాప్తు పురోగతిని, నిందితులను తొంభై రోజులకు మించి నిర్బంధించడానికి నిర్దిష్ట కారణాలను సూచిస్తూ పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ ఇచ్చిన నివేదికతో హైకోర్టు సంతృప్తి చెందినట్లైతే ఈ కాలాన్ని నూట ఎనభై రోజుల వరకు పొడిగించవచ్చు:

ఈ చట్టం కింద దర్యాప్తు చేసే పోలీసు అధికారి దర్యాప్తు ప్రయోజనాల కోసం, జ్యుడీషియల్ కస్టడీలో ఉన్న ఏ వ్యక్తినైనా జ్యుడిషియల్ కస్టడీ నుండి పోలీసు కస్టడీ కోసం అభ్యర్థిస్తే, అతను అలా చేయడానికి కారణాలను పేర్కొంటూ అఫిడవిట్ దాఖలు చేయాలి మరియు అటువంటి పోలీసు కస్టడీని అభ్యర్థించడానికి ఆలస్యం ఏమైనా ఉంటే కూడా వివరించాలి.

(3) ఈ చట్టం కింద శిక్షార్హమైన నేరానికి సంబంధించిన కేసుకు సంబంధించి కోడ్ యొక్క సెక్షన్ 268 ఈ క్రింది మార్పులకు లోబడి వర్తిస్తుంది:

(ఎ) సబ్ సెక్షన్ (1) లోని ప్రస్తావన

(i) "రాష్ట్ర ప్రభుత్వం" అనేది "కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం" యొక్క సూచనగా భావించబడుతుంది;

(ii) "రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు" అనేది "కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు" యొక్క సూచనగా భావించబడుతుంది; మరియు

(బి) అందులోని సబ్ సెక్షన్ (2)లో "రాష్ట్ర ప్రభుత్వం" అనే ప్రస్తావనను "కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం" అనే ప్రస్తావనగా పరిగణించాలి.

(4) ఈ చట్టం కింద శిక్షార్హమైన నేరానికి పాల్పడినట్లు ఆరోపణలు ఎదుర్కొంటున్న ఏ వ్యక్తినైనా అరెస్టు చేయడానికి సంబంధించిన ఏదైనా కేసుకు సంబంధించి కోడ్ లోని సెక్షన్ 438 లోని ఏదీ వర్తించదు.

(5) నియమావళిలో ఏవైనా ఉన్నప్పటికీ, ఈ చట్టంలోని 4 మరియు 6 అధ్యాయాల కింద శిక్షార్హమైన నేరానికి పాల్పడిన ఏ వ్యక్తి కూడా కస్టడీలో ఉంటే, అటువంటి విడుదల కోసం దరఖాస్తుపై పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్కు విచారణకు అవకాశం ఇవ్వకపోతే బెయిల్పై లేదా అతని స్వంత బాండ్పై విడుదల చేయబడడు:

కేసు డైరీని లేదా సెక్షన్ 173 కింద చేసిన నివేదికను పరిశీలించిన కోర్టు అటువంటి వ్యక్తిపై చేసిన ఆరోపణ ప్రాథమికంగా నిజమని నమ్మడానికి సహేతుకమైన కారణాలు ఉన్నాయని భావిస్తే అటువంటి నిందితుడిని బెయిల్ పై లేదా అతని స్వంత బాండ్ పై విడుదల చేయరాదు.

(6) సబ్ సెక్షన్ (5)లో పేర్కొన్న బెయిల్ మంజూరుపై ఆంక్షలు బెయిల్ మంజూరుపై ప్రస్తుతానికి కోడ్ లేదా మరే ఇతర చట్టం కింద అమలులో ఉన్న ఆంక్షలకు అదనం.

(7) (5) మరియు (6) ఉప విభాగాలలో ఏమి ఉన్నప్పటికీ, ఈ చట్టం కింద శిక్షార్హమైన నేరానికి పాల్పడిన వ్యక్తి భారతీయ పౌరుడు కాకపోతే మరియు చాలా అసాధారణ పరిస్థితులలో తప్ప

అనధికారికంగా లేదా చట్టవిరుద్ధంగా దేశంలోకి ప్రవేశించినట్లయితే మరియు రాతపూర్వకంగా నమోదు చేయవలసిన కారణాల వల్ల బెయిల్ మంజూరు చేయబడదు.

33. యూఏపీఏ చట్టంలోని పైన పేర్కొన్న నిబంధనను సాదాసీదాగా చదివితే యూఏపీఏ కింద చేసిన నేరాలకు డిఫాల్ట్ బెయిలు ప్రయోజనం లభిస్తుందని, నిందితుడిని అరెస్టు చేసిన 90 రోజుల్లోగా దర్యాప్తు పూర్తికాని నేపథ్యంలో అతడు చేసిన నేరాలకు శిక్ష పడినప్పటికీ దర్యాప్తు పూర్తికాదని స్పష్టం చేసింది. అదే సమయంలో దర్యాప్తు పురోగతిని సూచిస్తూ పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్కు నివేదిక సమర్పించడం ద్వారా దర్యాప్తును పూర్తి చేయడానికి మరో 90 రోజుల వ్యవధిని కోరే హక్కును కూడా ఈ నిబంధన కల్పిస్తుంది. యూఏపీఏ సెక్షన్ 43 డీ ప్రకారం దర్యాప్తు పూర్తి చేయడానికి దర్యాప్తు సంస్థకు 90+90 రోజులు = 180 రోజులు లభిస్తాయి.

34. ఇప్పుడు యూఏపీఏ సెక్షన్ 45 ను పరిశీలిద్దాం. యూఏపీఏ సెక్షన్ 45 నేరాలకు సంబంధించింది. యూఏపీఏ సెక్షన్ 45 ఇలా ఉంది.

45. నేరాలను గుర్తించడం.

(1) ఏ న్యాయస్థానమూ ఏ నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోదు.

(i) చాప్టర్ III కింద కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా ఈ విషయంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం ద్వారా అధికారం పొందిన ఏ అధికారి యొక్క ముందస్తు అనుమతి లేకుండా;

(ii) నాల్గవ, ఆరవ అధ్యాయాల కింద కేంద్ర ప్రభుత్వ ముందస్తు అనుమతి లేకుండా లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అనుమతి లేకుండా, కేంద్ర ప్రభుత్వ ముందస్తు అనుమతి లేకుండా పరాయి దేశ ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా అటువంటి నేరం జరిగినట్లయితే.

(2) సబ్ సెక్షన్ (1) కింద ప్రాసిక్యూషన్ కు కేంద్ర ప్రభుత్వం నియమించిన అథారిటీ నివేదికను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తరువాత లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దర్యాప్తు సమయంలో సేకరించిన సాక్ష్యాలను స్వతంత్రంగా సమీక్షించి, సిఫారసు చేసిన తరువాత మాత్రమే నిర్దేశిత గడువులోగా అనుమతి ఇవ్వాలి. కేంద్ర ప్రభుత్వానికి లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి నిర్దేశించిన కాలవ్యవధిలోగా."

35. పైన పేర్కొన్న యుఎపిఎలోని సెక్షన్ 45 ను నిశితంగా పరిశీలిస్తే, సబ్ సెక్షన్ (1) యుఎపిఎ కింద చేసిన నేరానికి అనుమతి ఇవ్వగల అథారిటీకి సంబంధించినది, సబ్ సెక్షన్ (2) అనుమతి మంజూరు సమయంలో అథారిటీ అనుసరించాల్సిన ప్రక్రియకు సంబంధించినది. యూఏపీఏలోని సెక్షన్ 45(1) ప్రకారం నేరం యూఏపీఏ చాప్టర్ 3 కిందకు వస్తే కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం అధీకృతం చేసిన మరేదైనా అధికారి ముందస్తు అనుమతి ఇస్తే తప్ప కోర్టు నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోదు. నేరం 4, 6 అధ్యాయాల కిందకు వస్తే కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ముందస్తు అనుమతి ఇస్తే తప్ప కోర్టు ఆ నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోదు. అయితే ఆరోపించిన విధంగా చేసిన నేరం పరాయి దేశ ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఉంటే, కేంద్ర ప్రభుత్వ ముందస్తు అనుమతి లేకుండా కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకోదు. 4, 6 అధ్యాయాల కింద పేర్కొన్న నేరానికి అనుమతి ఇచ్చే అధికారం కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు మాత్రమే ఉంటుందని ఇక్కడ ప్రస్తావించడం సముచితం.

36. పైన పేర్కొన్న యూఏపీఏ లోని సెక్షన్ 45 తో పాటు 2008 రూల్స్ లోని 3, 4 రూల్స్ చదవాలి. మేము వరుసగా నియమాలు 3 మరియు 4 ను ఈ క్రింది విధంగా ఉదహరిస్తాము:

> "3. అథారిటీ సిఫారసు చేయడానికి సమయం : చట్టంలోని సెక్షన్ 45 లోని సబ్ సెక్షన్ (2) ప్రకారం, కోడ్ ప్రకారం దర్యాప్తు అధికారి సేకరించిన సాక్ష్యాధారాలు అందిన ఏడు పనిదినాల్లోగా

అథారిటీ సిఫార్సులతో కూడిన నివేదికను కేంద్ర ప్రభుత్వానికి లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సమర్పించాలి.

4. ప్రాసిక్యూషన్ మంజూరుకు కాలపరిమితి : చట్టంలోని సెక్షన్ 45 లోని సబ్ సెక్షన్ (2) ప్రకారం అథారిటీ సిఫార్సులు అందిన ఏడు పనిదినాల్లోగా ప్రాసిక్యూషన్ కు అనుమతికి సంబంధించి కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకోవాలి".

37. పైన పేర్కొన్న నిబంధనలు 2008 ప్రకారం, యుఎపిఎలోని సెక్షన్ 45 లోని సబ్ సెక్షన్ (2) కింద, సిఆర్పిసి కింద దర్యాప్తు అధికారి సేకరించిన సాక్ష్యాలను అందుకున్న 7 పనిదినాల్లోగా అథారిటీ తన సిఫార్సులతో కూడిన నివేదికను కేంద్ర ప్రభుత్వానికి (లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి) సమర్పించాలని సూచిస్తుంది. యుఎపిఎ సెక్షన్ 45 లోని సబ్ సెక్షన్ (2) ప్రకారం అథారిటీ సిఫార్సులు అందిన 7 పని దినాల్లోగా ప్రాసిక్యూషన్ కు అనుమతిపై నిర్ణయం తీసుకోవాల్సిన బాధ్యత కేంద్ర ప్రభుత్వానికి (లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి) ఉంది.

38. పైన పేర్కొన్న సందర్భంలో, రాజ్యసభలో ముసాయిదా బిల్లులను ప్రవేశపెడుతూ గౌరవనీయ హోం మంత్రి చేసిన ప్రసంగానికి పిటిషనర్ల తరపున హాజరైన మేధావి న్యాయవాది మా దృష్టికి తీసుకువచ్చారు మరియు గౌరవనీయ హోం మంత్రి తన ప్రసంగంలో ఈ క్రింది విధంగా స్పష్టంగా పేర్కొన్నారు:

"చివరగా, సర్, మేము చాలా గౌరవప్రదమైన నిబంధనను చేర్చాము. మాకు తెలిసినంత వరకు- నాకు తెలియదు, నేను తరువాత న్యాయ మంత్రి లేదా న్యాయ కార్యదర్శి చేత సరిదిద్దబడవచ్చు - మేము దీనిని ప్రవేశపెట్టడం ఇదే మొదటిసారి. యుఎపిఎ కింద ప్రాసిక్యూషన్ లో, ఇప్పుడు, కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వం ఒక పోలీసు అధికారి ద్వారా కేసును నమోదు చేస్తుంది. కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వమే ఈ కేసును పోలీసు శాఖ అనే దర్యాప్తు సంస్థ ద్వారా దర్యాప్తు చేస్తుంది. కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వమే సెక్షన్ 45 కింద

ఆంక్షలు విధిస్తుంది. అందువల్ల కక్షసాధింపు లేదా తప్పుడు కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వం కేసు నమోదు చేసి, దర్యాప్తు చేసి ప్రాసిక్యూషన్ కు అనుమతి ఇస్తుందనే భయం ఉంది. ఒక భయం ఉంది. బహుశా, ఇది పూర్తిగా న్యాయమైన భయం కాకపోవచ్చు, కానీ ఇది పూర్తిగా అసమంజసమైనది అని మీరు చెప్పలేరు. మరి మనం ఏం చేస్తున్నాం? కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వం కేసు నమోదు చేయవచ్చు ఎందుకంటే మరెవరూ కేసు నమోదు చేయలేరు. కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వం, తన ఏజెన్సీ ద్వారా, ఈ కేసును దర్యాప్తు చేయవచ్చు. కానీ, 45(1) కింద అనుమతి ఇవ్వడానికి ముందు, దర్యాప్తులో సేకరించిన మొత్తం సాక్ష్యాలను సమీక్షించి, ఇది ప్రాసిక్యూషన్కు తగిన కేసు కాదా అని సిఫార్సు చేసే స్వతంత్ర అథారిటీని మేము నియమిస్తున్నాము. కాబట్టి, ఇక్కడ, మేము ఒక ఫిల్టర్, బఫర్, ఒక స్వతంత్ర అథారిటీని తీసుకువస్తున్నాము, వారు సేకరించిన మొత్తం సాక్ష్యాలను సమీక్షించాలి మరియు తరువాత, కేసు ఎలా ఉంటే, అనుమతికి తగిన కేసుగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వానికి సిఫార్సు చేయాలి. ఇది చాలా గౌరవప్రదమైన రక్షణ అని నేను అనుకుంటున్నాను. దీన్ని సభలోని అన్ని వర్గాలు స్వాగతించాలి. నిరంకుశత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఇది అతిపెద్ద అడ్డంకి, దీని గురించి చాలా మంది సభ్యులు మాట్లాడారు. అయ్యా, బిల్లులోని అంశాలు ఇవే.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

39. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని నిబంధనలను పరిశీలిద్దాం. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 16 ప్రత్యేక న్యాయస్థానాల ప్రక్రియ, అధికారాలకు సంబంధించింది. సెక్షన్ 16లోని సబ్ సెక్షన్ (1) మన ప్రయోజనానికి సంబంధించినది.

అది ఈవిధంగా ఉంది:

16. ప్రత్యేక న్యాయస్థానాల విధివిధానాలు, అధికారాలు.-

(1) ఏదైనా నేరాన్ని ప్రత్యేక న్యాయస్థానం విచారణ కోసం నిందితులు విచారించకుండా, అటువంటి నేరంగా పరిగణించే వాస్తవాల ఫిర్యాదును స్వీకరించిన తర్వాత లేదా అటువంటి వాస్తవాల పోలీసు నివేదికపై పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు.

40. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 18 ప్రాసిక్యూషన్ కు అనుమతికి సంబంధించినది.

సెక్షన్ 18 ఇలా ఉంది:

18. ప్రాసిక్యూషన్ కు అనుమతి.-

ఈ చట్టం ప్రసాదించిన అధికారాలను ఉపయోగించి చేసిన లేదా చేయదలచిన దేనికైనా సంబంధించి ఏజెన్సీలోని ఏ సభ్యుడిపై లేదా అతని తరఫున వ్యవహరించే వ్యక్తిపై కేంద్ర ప్రభుత్వ ముందస్తు అనుమతితో తప్ప ఏ న్యాయస్థానంలోనూ ప్రాసిక్యూషన్, దావా లేదా ఇతర చట్టపరమైన చర్యలు చేపట్టరాదు.

41. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 22 సెషన్స్ కోర్టును ప్రత్యేక కోర్టులుగా నియమించే రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఉన్న అధికారానికి సంబంధించింది. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 22 ఇలా ఉంది.

22. సెషన్స్ కోర్టులను ప్రత్యేక కోర్టులుగా నియమించే అధికారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఉంది.- (1) షెడ్యూలులో పేర్కొన్న ఏదైనా లేదా అన్ని చట్టాల ప్రకారం నేరాల విచారణ కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ సెషన్స్ కోర్టులను ప్రత్యేక కోర్టులుగా నియమించవచ్చు.

(2) ఈ అధ్యాయంలోని నిబంధనలు సబ్ సెక్షన్ (1) కింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నియమించిన ప్రత్యేక న్యాయస్థానాలకు వర్తిస్తాయి మరియు ఈ క్రింది మార్పులకు లోబడి ఉంటాయి, అవి:

(i) సెక్షన్ 11 మరియు 15 లోని "కేంద్ర ప్రభుత్వం" ప్రస్తావనలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన సూచనలుగా పరిగణించాలి;

(ii) సెక్షన్ 13 లోని సబ్ సెక్షన్ (1)లో "ఏజెన్సీ" ప్రస్తావనను "రాష్ట్ర ప్రభుత్వ దర్యాప్తు సంస్థ"కు సూచనగా పరిగణించాలి;

(iii) సెక్షన్ 13 లోని సబ్ సెక్షన్ (3)లో "అటార్నీ జనరల్ ఫర్ ఇండియా" ప్రస్తావనను "స్టేట్ అడ్వొకేట్ జనరల్"గా పరిగణించాలి.

(3) ఒక ప్రత్యేక న్యాయస్థానానికి ఈ చట్టం ప్రసాదించిన అధికార పరిధి, ఈ చట్టం కింద శిక్షార్హమైన ఏదైనా నేరం విషయంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సబ్ సెక్షన్ (1) కింద ఒక ప్రత్యేక కోర్టును నియమించే వరకు, కోడ్ లో ఏదైనా ఉన్నప్పటికీ, అటువంటి నేరం జరిగిన డివిజన్ యొక్క కోర్ట్ ఆఫ్ సెషన్స్ ద్వారా ఉపయోగించబడుతుంది మరియు దీనికి అన్ని అధికారాలు ఉంటాయి మరియు ఈ అధ్యాయం కింద అందించబడిన ప్రక్రియను అనుసరిస్తాయి.

(4) ఈ చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దర్యాప్తు చేసిన ఏ నేరాన్ని అయినా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేక కోర్టు నియమించిన తేదీ నుంచి, ప్రత్యేక న్యాయస్థానం ముందు నిర్వహించాల్సిన విచారణను ఆ కోర్టుకు బదిలీ చేయాలి.

42. ఇప్పుడు మనం 1908 చట్టాన్ని పరిశీలిద్దాం. 1908 చట్టంలోని సెక్షన్ 7 జిల్లా మేజిస్ట్రేట్ అనుమతితో తప్ప 1908 చట్టం కింద నేరాల విచారణపై పరిమితి విధించింది. సెక్షన్ 7 ఈ విధంగా ఉంది:

“7. నేరాల విచారణపై ఆంక్షలు.-

జిల్లా మేజిస్ట్రేట్ అనుమతితో తప్ప ఈ చట్టానికి వ్యతిరేకంగా నేరం చేసినందుకు ఏ కోర్టు కూడా ఏ వ్యక్తిపైనా విచారణ చేపట్టరాదు.

తుది విశ్లేషణ

ఇష్యూ నెం.1

43. అనుమతి లేకుండా దాఖలు చేసిన చార్జిషీట్ అసంపూర్తి చార్జిషీట్ అని, సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 173 లోని సబ్ సెక్షన్ (5)కు అనుగుణంగా లేదని పిటిషనర్ల తరఫున వినిపించిన ప్రధాన వాదనలో వాస్తవం కనిపించడం లేదు. చట్టబద్ధమైన కాలవ్యవధిలో అంటే 180 రోజుల్లోనే చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారని పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది అంగీకరించారని, అయితే, అలాంటి చార్జిషీట్ లో భాగం కాదని అనుమతి ఉత్తర్వులు లేనందున సంబంధిత కోర్టు అలాంటి చార్జిషీట్ ను పరిగణనలోకి తీసుకోలేదని పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది అంగీకరించారు. చట్టం ప్రకారం అనుమతి అవసరమా కాదా అనేది విచారణ లేదా దర్యాప్తు సమయంలో కాకుండా నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకునే సమయంలో పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన ప్రశ్న. దర్యాప్తు, ప్రాసిక్యూషన్ దశలో గణనీయమైన వ్యత్యాసం ఉంది. నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్నప్పుడు ప్రాసిక్యూషన్ ప్రారంభమవుతుంది. నేరస్తుడి గురించి కాకుండా నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటారనే విషయాన్ని కూడా గుర్తుంచుకోవాలి. సంబంధిత అధికారులు లేదా సంబంధిత అధికారుల నుంచి అనుమతి పొందడం దర్యాప్తులో భాగమని చెప్పలేం. నేరాన్ని కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి మాత్రమే అనుమతి అవసరం. అనుమతి ఉత్తర్వులను కోర్టు ముందు ప్రవేశపెట్టిన తర్వాత కోర్టు నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు, కానీ ప్రాసిక్యూషన్ ఆధారపడే పత్రాలతో పాటు తుది నివేదికను

దాఖలు చేసిన క్షణం, దర్యాప్తు పూర్తయినట్లు పరిగణించబడుతుంది. దర్యాప్తును పూర్తి చేయడం కంటే పరిగణనలోకి తీసుకోవడం పూర్తిగా భిన్నం. దర్యాప్తు పూర్తి చేసి తుది నివేదికను దాఖలు చేయడం దర్యాప్తు సంస్థ విధి, కానీ నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవడం కోర్టు యొక్క అధికారం. ఒక నిర్దిష్ట కేసులో, తుది నివేదికను దాఖలు చేసిన తర్వాత కూడా నిర్దిష్ట కాలానికి కోర్టు నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోకపోవచ్చు. అటువంటి పరిస్థితిలో, సంబంధిత నిందితులు డిఫాల్ట్ బెయిల్పై విడుదల కావడానికి సిఆర్పిసి సెక్షన్ 167 (2) ప్రకారం తమ తిరుగులేని హక్కును క్లెయిమ్ చేయలేరు. సిఆర్పిసి సెక్షన్ 167 (2) ప్రకారం మేజిస్ట్రేట్ లేదా నిర్దేశిత కోర్టుకు (కేసు మాదిరిగానే) 180 రోజులు లేదా 90 రోజులు లేదా 60 రోజులకు మించి నిందితులను నిర్బంధించమని ఆదేశించే అధికారం లేదు. నిర్ణీత గడువులోగా దర్యాప్తు పూర్తయితే సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167(2) ప్రకారం సంబంధిత నిందితులను బెయిల్ పై విడుదల చేసే హక్కు లేదు.

44. ప్రాసిక్యూషన్ ప్రతిపాదిస్తున్న అన్ని డాక్యుమెంట్లతో తుది నివేదికను దాఖలు చేసిన తర్వాత, దర్యాప్తు పూర్తయినట్లు భావించబడుతుంది. దర్యాప్తు పూర్తి చేసి తుది నివేదికను కోర్టుకు సమర్పించిన తరువాత, దర్యాప్తు అధికారి సేకరించిన సాక్ష్యాలు మరియు ఇతర సామగ్రితో సహా తుది నివేదిక యొక్క కాపీని మంజూరు అథారిటీకి పంపవచ్చు, తద్వారా అనుమతి ఇవ్వడానికి అనుమతి అథారిటీ తన మనస్సును వర్తింపజేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. అనుమతి ప్రకారం విచారణతో ఏ మాత్రం సంబంధం లేని మంజూరు అధికారి విధి. మంజూరు అథారిటీ అనుమతి ఇవ్వడానికి కొంత సమయం తీసుకుంటే, అది దర్యాప్తు సంస్థ సుప్రీంకోర్టుకు సమర్పించిన తుది నివేదికను దెబ్బతీయదు. సీఆర్పీసీలోని సెక్షన్ 173 మంజూరు ఉత్తర్వుల గురించి అస్సలు చెప్పలేదు. సీఆర్పీసీలోని సెక్షన్ 167 కూడా దర్యాప్తు గురించి మాత్రమే చెబుతుంది తప్ప మేజిస్ట్రేట్ అవగాహన గురించి కాదు. కాబట్టి, తుది నివేదిక దాఖలు చేసిన

తర్వాత, అది దర్యాప్తు పూర్తయినందుకు రుజువు మరియు సంబంధిత నిందితుల రిమాండ్ ప్రారంభ తేదీ నుండి 180 రోజులు లేదా 90 రోజులు లేదా 60 రోజుల వ్యవధిలో తుది నివేదికను దాఖలు చేస్తే, మంజూరు ఉత్తర్వు దాఖలు చేయనందుకు బెయిల్ పై విడుదలయ్యే హక్కు అతనికి లభించిందని అతను క్లెయిమ్ చేయలేదు.

45. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 173(5) ప్రకారం ప్రాసిక్యూషన్ తుది నివేదికతో పాటు అన్ని డాక్యుమెంట్లు లేదా సంబంధిత అంశాలను పొందుపరచాల్సి ఉంటుంది. సీఆర్ పీసీలోని సెక్షన్ 173 లోని క్లాజ్ (5) కింద పరిగణనలోకి తీసుకున్న డాక్యుమెంట్ల కేటగిరీలోకి అనుమతి ఉత్తర్వులను తీసుకురాలేం. యూఏపీఏ సెక్షన్ 45 ప్రకారం సంబంధిత ప్రభుత్వం చేపట్టాల్సిన చట్టం దీనికి పూర్తి భిన్నమైనది.

46. ఈ కోర్టు నివేదించిన సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ వర్సెస్ ఆర్.ఎస్.పాయ్ మరియు మరొకరు (2002) 5 ఎస్.సి.సి 82 కేసులో, ఈ విధంగా పేర్కొంది "...అదనపు డాక్యుమెంట్‌లను తర్వాత అందించలేమని భావించలేము. నివేదిక లేదా చార్జిషీట్ సమర్పించే సమయంలో సంబంధిత పత్రాలను సమర్పించకపోవడంలో ఏదైనా పొరపాటు జరిగితే, కోర్టు అనుమతితో వాటిని సమర్పించడానికి దర్యాప్తు అధికారికి ఎల్లప్పుడూ అవకాశం ఉంటుంది. సబ్ సెక్షన్ (5)లో ఉపయోగించిన "షల్" అనే పదాన్ని తప్పనిసరిగా అర్థం చేసుకోలేమని, డైరెక్టరీగా అర్థం చేసుకోవచ్చని పేర్కొన్నారు. సాధారణంగా, ప్రాసిక్యూషన్ ఆధారపడాలనుకునే దర్యాప్తు సమయంలో సేకరించిన పత్రాలను మేజిస్ట్రేట్ కు పంపాల్సి ఉంటుంది, కానీ ఏదైనా లోపం ఉంటే, మిగిలిన పత్రాలను తరువాత సమర్పించలేమని దీని అర్థం కాదు. క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1898 లోని సెక్షన్ 173(4) ప్రకారం నారాయణరావు వర్సెస్ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం [AIR 1957 SC 737 : 1958 SCR 283 : 1957 CRI LJ 1320] (SCR పేజీ 293

వద్ద) కేసులో ఈ నిబంధనను ఈ కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుంది. మరియు సెక్షన్ 173 యొక్క సబ్ సెక్షన్ (4) మరియు సెక్షన్ 207-A యొక్క సబ్ సెక్షన్ (3) లో "ఉండాలి" అనే పదం తప్పనిసరి కాదు, కేవలం డైరెక్టరీ మాత్రమే అని భావించబడింది. అంతేకాకుండా ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత కూడా తదుపరి దర్యాప్తుకు ఆటంకం ఉండదని సెక్షన్ 173 లోని సబ్ సెక్షన్ (8) స్పష్టం చేస్తోంది. తదుపరి దర్యాప్తును అడ్డుకోకపోతే, దర్యాప్తుకు ముందు లేదా తరువాత సేకరించిన అదనపు పత్రాలను సమర్పించడానికి ప్రాసిక్యూషన్ను అనుమతించే ప్రసక్తే లేదు. ఇలాంటి కేసుల్లో నిందితుల పట్ల పక్షపాతం ఉండకూడదు....”

47. చార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత కూడా కాంపిటెంట్ అథారిటీ జారీ చేసిన అనుమతుల ఉత్తర్వులను సమర్పించి రికార్డుల్లో ఉంచవచ్చని పైన పేర్కొన్న అంశాలను బట్టి స్పష్టమవుతోంది. ప్రత్యేక న్యాయస్థానం ముందు అనుమతి ఉత్తర్వులను ఉంచడంలో విపరీతమైన జాప్యం జరగడం విచారణలో జాప్యానికి దారితీయవచ్చు, ఎందుకంటే సరైన అనుమతి లేకుండా సమర్థవంతమైన న్యాయస్థానం నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోదు. అటువంటి పరిస్థితిలో, త్వరితగతిన విచారణ జరిపే తన హక్కును ఉల్లంఘించారని, తద్వారా రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 ను ఉల్లంఘించారని నిందితుడు వాదించవచ్చు. విచారణలో జాప్యం జరుగుతోందనే కారణంతో నిందితులు రెగ్యులర్ బెయిల్ కోసం ప్రార్థించడానికి ఇది చాలా అర్హత కలిగిస్తుంది. కానీ సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167(2) నిబంధనల ప్రకారం చట్టబద్ధమైన/ డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం అభ్యర్థించడానికి ఇది ప్రాతిపదిక కాదు.

48. ఛార్జిషీట్ అనేది సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 173(2) ప్రకారం పోలీసు అధికారి తుది నివేదిక తప్ప మరేమీ కాదు. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 173(2) ప్రకారం కాగ్నిజబుల్ నేరంపై దర్యాప్తు చేసే పోలీసు అధికారి నివేదిక

సమర్పించాలి. నివేదిక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సూచించిన రూపంలో ఉండాలి, అందులో (ఎ) పార్టీల పేర్లను పేర్కొనాలి; (బి) సమాచారం యొక్క స్వభావం; (సి) కేసు పరిస్థితులతో పరిచయం ఉన్నట్లు కనిపించే వ్యక్తుల పేర్లు; (డి) ఏదైనా నేరం జరిగినట్లు కనిపిస్తోందా, అలా అయితే, (ఇ) నిందితుడ్ని ఎవరి ద్వారా అరెస్టు చేశారు? (ఎఫ్) అతను తన బంధంపై విడుదల చేయబడ్డాడా మరియు అలా అయితే, పూచీకత్తులతో లేదా లేకుండా; మరియు (జి) సెక్షన్ 170 కింద అతన్ని కస్టడీకి పంపారా? సత్య నారాయణ్ ముసాది మరియు ఇతరుల వర్సెస్ బీహార్ రాష్ట్రం (1980) 3 ఎస్ సిసి 152 వద్ద 157 కేసులో ఈ కోర్టు గమనించిన విధంగా సిఆర్ పిసి సెక్షన్ 173(2) కింద నివేదికలో సూచించిన వివిధ వివరాలను నివేదికలో పొందుపరిచినట్లయితే నివేదిక యొక్క చట్టపరమైన ఆవశ్యకతను పాటిస్తామని నివేదించింది. కాగ్నిజబుల్ నేరంపై దర్యాప్తు జరిపిన తరువాత దర్యాప్తు అధికారి ఆ నేరంపై విచారణ జరిపేందుకు తగిన సాక్ష్యాధారాలను సేకరించగలిగారని, అవసరమైన సమాచారాన్ని కోర్టుకు పంపుతున్నారని ఈ నివేదిక మేజిస్ట్రేట్ కు తెలియజేస్తుంది. వాస్తవానికి సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 173(2) కింద ఇచ్చిన నివేదికలో నిందితుడిని విచారించేందుకు అవసరమైన సాక్ష్యాధారాలను కోర్టు సమకూర్చుకోగలిగిందని దర్యాప్తు అధికారి అభిప్రాయపడినట్లు తెలుస్తోంది. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 175(5) ప్రకారం అవసరమైన అన్ని డాక్యుమెంట్లు, సాక్షుల వాంగ్మూలాలను జతచేస్తే నివేదిక పూర్తవుతుంది. ఇన్వెస్టిగేషన్ ఆఫీసర్ రిపోర్టులో ఇంతకుమించి చెప్పాల్సిన అవసరం లేదు. నేరానికి సంబంధించిన అన్ని వివరాలు చెప్పాల్సిన అవసరం కూడా లేదు. నేరం యొక్క వివరాలను రుజువు చేయాల్సి ఉంటుంది, తరువాతి దశలో అంటే, కేసు విచారణ సమయంలో ఆమోదయోగ్యమైన సాక్ష్యాలను జోడించడం ద్వారా నిందితుడికి నేరాన్ని తిరిగి తీసుకురావాలి. (కె. వీరాస్వామి వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా అండ్ అదర్స్, (1991) 3 ఎస్.సి.సి 655 చూడండి.)

49. యూఏపీఏ కింద నేరానికి ప్రాసిక్యూషన్ ఉన్న కేసులో దర్యాప్తును పూర్తి చేయడానికి దర్యాప్తు సంస్థకు గరిష్టంగా 180 రోజుల వ్యవధిని మంజూరు చేయడం ప్యాకేజీ రూపంలో కాదు, ఈ 180 రోజుల వ్యవధిలో అనుమతి పొందడం సహా ప్రతిదీ పూర్తి చేయాలి. పైన గమనించినట్లుగా, దర్యాప్తు సంస్థకు అనుమతితో సంబంధం లేదు. మంజూరు అనేది పూర్తిగా భిన్నమైన ప్రక్రియ. సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 173 కింద తుది నివేదికలో భాగమైన దర్యాప్తు సంస్థ సేకరించిన అంశాల ఆధారంగా అనుమతి ఇస్తారు. దర్యాప్తు పూర్తి చేయడానికి దర్యాప్తు సంస్థకు 180 రోజుల సమయం లభిస్తుంది. అనుమతి పొందడం, చార్జిషీట్ తో పాటు 180 రోజుల్లోగా దాఖలు చేయాలని చెప్పడం పైన చర్చించిన చట్ట నిబంధనలకు విరుద్ధం మాత్రమే కాదు, ఊహించలేనిది.

50. 2008 నిబంధనలను దృష్టిలో ఉంచుకుని పైన పేర్కొన్న వాదనను పరిశీలిద్దాం. సీఆర్పీసీ కింద దర్యాప్తు అధికారి సేకరించిన సాక్ష్యాధారాలు అందిన 7 పనిదినాల్లోగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుంచి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి సిఫారసులు చేసే యూఏపీఏ సెక్షన్ 45 లోని సబ్ సెక్షన్ (2) కింద సంబంధిత అథారిటీ తన నివేదికను సమర్పించాలని నిబంధనలు 2008 లోని రూల్ 3 స్పష్టం చేసింది. "సిఆర్పిసి కింద దర్యాప్తు అధికారి సేకరించిన సాక్ష్యాలు అందిన 7 పనిదినాల్లోపు" అనే పదానికి మేము ప్రాధాన్యత ఇస్తాము. నిబంధనలు 2008 లోని రూల్ 3 పరిగణనలోకి తీసుకున్న ఈ సాక్ష్యం సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 173 కింద దర్యాప్తు సంస్థ దాఖలు చేసిన తుది నివేదిక. దర్యాప్తు అధికారి సేకరించిన ఆధారాలతో కూడిన చార్జిషీట్ ను క్షుణ్ణంగా పరిశీలించకుండా సెక్షన్ 45 సబ్ సెక్షన్ (2) కింద అథారిటీ సిఫార్సులతో కూడిన నివేదికను తయారు చేస్తుందని ఎలా ఆశిస్తారు? దీనికి విరుద్ధంగా, యుఎపిఎ సెక్షన్ 45 లోని సబ్ సెక్షన్ (2) కింద అథారిటీ తన మైండు ను దర్యాప్తు అధికారి సేకరించిన సాక్ష్యాలకు పూర్తిగా వర్తింపజేయాలని, ఆ తర్వాత అనుమతి మంజూరు కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సిఫార్సులతో కూడిన నివేదికను

తయారు చేయాల్సిన బాధ్యత చట్టంలో ఉందని నిబంధనలు 2008 లోని రూల్ 3 స్పష్టంగా స్పష్టం చేస్తుంది. అనుమతులు మంజూరు చేయడం పనికిమాలిన లాంఛనప్రాయం కాదు. అనుమతి మంజూరు చేయడం అనేది మనస్సు యొక్క సరైన అనువర్తనాన్ని ప్రతిబింబించాలి.

51. ఈ కోర్టు సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ వర్సెస్ అశోక్ కుమార్ అగర్వాల్ (2014) 14 ఎస్ సిసి 295 లో శాంక్షన్ యొక్క చెల్లుబాటు గురించి చర్చిస్తున్నప్పుడు ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

"13. కాంపిటెంట్ అథారిటీ అనుమతి మంజూరు కోసం కేసును పంపే సమయంలో, అటువంటి గ్రాంటుకు తగిన సామగ్రిని సదరు అథారిటీకి అందుబాటులో ఉంచినట్లు ప్రాసిక్యూషన్ కోర్టును సంతృప్తిపరచాలి. మంజూరు ఉత్తర్వులో కేసు యొక్క అన్ని వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులను పేర్కొనవచ్చు కాబట్టి, ఇది చాలా సమగ్రంగా ఉంటే, మంజూరు ఉత్తర్వు నుండి కూడా ఇది స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. అయితే, ప్రతి కేసులోనూ కోర్టు తన ముందు ఉంచిన మెటీరియల్ పై సంబంధిత అనుమతుల అథారిటీ చిత్తశుద్ధితో వ్యవహరించిందా లేదా అన్నది తేలాల్సి ఉంటుంది. కేసుకు సంబంధించిన వాస్తవాలను పూర్తిగా తెలుసుకున్న తర్వాతే అనుమతి ఇవ్వడం లేదా నిలిపివేయడం తన కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించాల్సిన బాధ్యత మంజూరు అధికారిపై ఉన్నందున ఇది చాలా అవసరం. అనుమతులు మంజూరు చేయడం కేవలం లాంఛనప్రాయమే కాదు. అందువల్ల ప్రజాప్రయోజనాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, అనుమతి కోరిన నిందితులకు లభించే రక్షణను దృష్టిలో ఉంచుకుని అనుమతికి సంబంధించిన నిబంధనలను పూర్తి కఠినంగా పాటించాలి.

52. అశోక్ కుమార్ అగర్వాల్ (సుప్రా)లోని న్యాయపరమైన ప్రతిపాదనలను సంక్షిప్తం చేస్తూ, 16 వ పేరాలో ఈ కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది:

"16.1. ప్రాసిక్యూషన్ ఎఫ్ఐఆర్, వెల్లడి ప్రకటనలు, సాక్షుల స్టేట్మెంట్లు, రికవరీ మెమోలు, ముసాయిదా ఛార్జ్‌షీట్ మరియు ఇతర సంబంధిత విషయాలతో సహా మొత్తం సంబంధిత రికార్డును మంజూరు అథారిటీకి పంపాలి. అలా పంపిన రికార్డులో మెటీరియల్/డాక్యుమెంట్ కూడా ఉండాలి, అది బ్యాలెన్స్ ను నిందితుడికి అనుకూలంగా మార్చగలదు మరియు దాని ఆధారంగా, కాంపిటెంట్ అథారిటీ అనుమతిని తిరస్కరించవచ్చు.

16.2. ప్రాసిక్యూషన్ స్వతంత్రంగా సమర్పించిన మొత్తం రికార్డును అథారిటీ క్షుణ్ణంగా పరిశీలించి, అనుమతి ఇవ్వడానికి లేదా నిలిపివేయడానికి తన కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించే ముందు సంబంధిత అన్ని వాస్తవాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

16.3. ప్రజాప్రయోజనాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, అనుమతి కోరిన నిందితులకు లభించే రక్షణను దృష్టిలో ఉంచుకుని అనుమతి ఇచ్చే అధికారాన్ని కచ్చితంగా ఉపయోగించాలి.

16.4. అథారిటీకి అన్ని సంబంధిత వాస్తవాలు/మెటీరియల్స్ గురించి తెలుసని, సంబంధిత మెటీరియల్ అన్నింటికీ తన మనస్సును అన్వయించుకున్నారని అనుమతి ఉత్తర్వు స్పష్టం చేయాలి.

16.5. ప్రతి వ్యక్తిగత కేసులో ప్రాసిక్యూషన్ సంబంధిత వాస్తవాలన్నీ మంజూరు చేసే అథారిటీ ముందు ఉంచామని, అథారిటీ దానిపై తన మనస్సును వర్తింపజేసిందని, చట్టప్రకారం అనుమతి మంజూరు చేయబడిందని సాక్ష్యాధారాలతో కోర్టును సంతృప్తి పరచాలి.

53. అందువల్ల చార్జిషీట్ రూపంలో దర్యాప్తు సంస్థ సేకరించిన సాక్ష్యాలను క్షుణ్ణంగా పరిశీలించి, ఆ తర్వాత సిఫార్సులు చేయడం చాలా అవసరం. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 173(2) ప్రకారం దర్యాప్తు పూర్తి చేసి

కోర్టుకు నివేదిక సమర్పించడానికి దర్యాప్తు సంస్థకు 180 రోజుల సమయం లభిస్తుంది. పిటిషనర్ల తరఫున వినిపించిన వాదనను అంగీకరిస్తే 180 రోజుల్లోగా అనుమతి కూడా పొంది కోర్టు ముందు ఉంచే విధంగా దర్యాప్తు సంస్థ దర్యాప్తు కాలాన్ని సర్దుబాటు చేయాల్సి ఉంటుంది. ఈ వాదన పూర్తిగా ఆమోదయోగ్యం కాదని మేము భావిస్తున్నాము.

54. సురేష్ కుమార్ భికంచంద్ జైన్ (సుప్ర) కేసులో నిందితులు డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందకుండా నిరోధించడానికి ఛార్జ్‌షీటును పరిగణనలోకి తీసుకోవడం అవసరమా లేదా దర్యాప్తు పూర్తి కావడానికి కేవలం ఛార్జ్‌షీటు దాఖలు చేస్తే సరిపోతుందా అనే ప్రశ్నను ఈ కోర్టు వివరంగా పరిశీలించే అవకాశం ఉంది. జల్గావ్ సిటీలోని మురికివాడల అభివృద్ధికి ఉద్దేశించిన మొత్తాలను దుర్వినియోగం చేశారనే ఆరోపణపై ఈ కేసులో పిటిషనర్ను 11.03.2012 న అరెస్టు చేశారు. ఐపీసీ సెక్షన్ 120 బీ, 409, 411, 406, 408, 465, 466, 468, 471, 177, 109 సెక్షన్లతో పాటు ఐపీసీ సెక్షన్ 13(1)(సి), 13(1)(డి), 13(1)(డి) కింద శిక్షార్హమైన నేరాలకు పాల్పడినట్లు పిటిషనర్పై అభియోగాలు మోపారు. చట్టబద్ధమైన 90 రోజుల్లోగా అనుమతి తీసుకోనందున కస్టడీకి అప్పగించడం కుదరదని పిటిషనర్ వాదించారు. దర్యాప్తు దశలో మొదట నిందితుడిని రిమాండ్ కు తరలించి, ఆ తర్వాత పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత రిమాండ్ కు సంబంధించిన నిబంధనలను పరిశీలిస్తే, కొన్ని నేరాల దర్యాప్తును అందులో నిర్దేశించిన గడువులోగా పూర్తి చేయాలని శాసనసభ భావిస్తోందని సూచిస్తుంది. నిర్ణీత గడువులోగా దర్యాప్తు అధికారులు దర్యాప్తు పూర్తి చేయకపోతే, నిందితుడు బెయిల్ ఇవ్వడానికి ముందుకు వస్తే బెయిల్ మంజూరు చేసే తిరుగులేని హక్కును పొందుతారని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది. చార్జిషీట్ దాఖలు చేయని కారణంగా 61 వ రోజు లేదా 91 వ రోజున నిందితుడు బెయిల్ పై విడుదల కావాలని దరఖాస్తు చేసుకుంటే నిందితుడిని బెయిల్ పై విడుదల చేయడం తప్ప

కోర్టుకు మరో మార్గం లేదని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది. అయితే నిర్ణీత గడువులోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత స్టాట్యూటరీ/డిఫాల్ట్ బెయిలుపై నిందితుడి హక్కు ముగిసి, మెరిట్ ఆధారంగా నిందితులు రెగ్యులర్ బెయిల్ కోసం దరఖాస్తు చేసుకునే హక్కు ఉంటుంది. సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 167(2)లోని ప్రొవిజన్ (ఎ)లోని నిబంధనలకు అనుగుణంగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడం సరిపోతుందని, సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 167 ను పరిగణనలోకి తీసుకోవడం సరికాదని కోర్టు అభిప్రాయపడింది. సీఆర్ పీసీ పథకం ప్రకారం దర్యాప్తు దశ పూర్తయిన తర్వాత కోర్టు తదుపరి దశకు వెళ్తుంది. దర్యాప్తు సమయంలో, నిందితుడు మొదట హాజరుపరచబడిన మేజిస్ట్రేట్ కస్టడీలో ఉంటాడు, అటువంటి మేజిస్ట్రేట్ నిందితుడిని సిఆర్పిసి సెక్షన్ 167 (2) కింద నిర్దేశించిన గరిష్ట కాలం వరకు పోలీసు కస్టడీకి మరియు / లేదా జ్యుడీషియల్ కస్టడీకి రిమాండ్ చేసే అధికారం కలిగి ఉంటాడు. నిర్ణీత గడువులోగా ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తరువాత, నేరాన్ని విచారించే కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకునేంత వరకు నిందితుడు మెజిస్ట్రేట్ కస్టడీలో కొనసాగుతారని, సిఆర్పిసి సెక్షన్ 309 ప్రకారం విచారణ సమయంలో రిమాండ్ ప్రయోజనాల కోసం నిందితుడిని కోర్టు కస్టడీలోకి తీసుకుంటుందని ఈ కోర్టు తేల్చింది. రెండు దశలు వేర్వేరుగా ఉన్నాయని, ఒకదాని తర్వాత మరొకటి నిందితుల కస్టడీని కొనసాగించేందుకు వీలుంటుందని ఈ కోర్టు స్పష్టం చేసింది.

55. సురేశ్ కుమార్ భికంచంద్ జైన్ (సుప్ర) తీర్పులోని సంబంధిత భాగాలను ఈ క్రింది విధంగా ప్రస్తావిస్తున్నాం:

> 16. ఈ సందర్భంలో, ఈ కేసు యొక్క వాస్తవాలకు సంబంధించిన కొన్ని తేదీలను మనం ప్రస్తావించవచ్చు, అవి:
>
> (ఎ) 11-3-2012 - పిటిషనర్ ను అరెస్టు చేసి రిమాండ్ కు తరలించారు.

(బి) 25-4-2012 - నలుగురు నిందితులపై మొదటి చార్జ్‌షీట్ దాఖలు;

(సి) 1-6-2012 - పిటిషనర్ పేరు ఉన్న అనుబంధ చార్జిషీట్ దాఖలు ;

(డి) 30-7-2012 - బెయిల్ మంజూరు చేయాలన్న పిటిషనర్ అభ్యర్థనను ట్రయల్ కోర్టు తిరస్కరించింది;

(ఇ) 13-9-2012 [సురేష్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర, క్రిమినల్ అప్లికేషన్ నెం. 3568 ఆఫ్ 2012, 13-9-2012 నాటి ఉత్తర్వు (BOM)] - ట్రయల్ కోర్టు ఆదేశాలను హైకోర్టు ధృవీకరించింది.

(ఎఫ్) 2-10-2012 - సెక్షన్ 167(2) సీఆర్పీసీ కింద ట్రయల్ కోర్టులో దాఖలు చేసిన దరఖాస్తు;

(జి) 5-10-2012 - సెక్షన్ 167(2) సిఆర్పిసి కింద ట్రయల్ కోర్టు దరఖాస్తును తిరస్కరించింది.

పిటిషనర్ ను అరెస్టు చేసి రిమాండ్ కు తరలించిన తేదీ నుంచి 90 రోజుల్లోనే చార్జిషీట్ తో పాటు అనుబంధ చార్జిషీట్ ను కూడా దాఖలు చేసినట్లు స్పష్టమవుతోంది. పీసీ చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం నిందితులను ప్రాసిక్యూట్ చేయడానికి ప్రాసిక్యూషన్ అనుమతి పొందడంలో విఫలం కావడం వల్ల ప్రత్యేక కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకోన మాట వాస్తవమే కానీ, అలాంటి వైఫల్యం సెక్షన్ 167(2) సీఆర్పీసీలోని నిబంధనలను పాటించకపోవడమేనా అనేది మనం ఎదుర్కొంటున్న ప్రశ్న .

17. మా దృష్టిలో సెక్షన్ 167 సీఆర్పీసీ కింద అనుమతి ఇవ్వడం గురించి ఎక్కడా ఆలోచించలేదు .

వివిధ రకాల కేసులకు సంబంధించిన దర్యాప్తును నిర్ణీత గడువులోగా పూర్తి చేయడం, దర్యాప్తు అధికారులు విఫలం కావడంతో నిందితుడిని బెయిల్ పై విడుదల చేసే హక్కును ఈ సెక్షన్ పరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది . నిందితుడి రిమాండ్ కు సంబంధించిన నిబంధనల ప్రకారం మొదట దర్యాప్తు దశలో, ఆ తర్వాత కొన్ని నేరాల దర్యాప్తును 60 రోజుల్లోగా పూర్తి చేయాలని, మరణశిక్ష, యావజ్జీవ కారాగార శిక్ష లేదా 10 సంవత్సరాలకు తగ్గకుండా శిక్ష పడే నేరాలపై దర్యాప్తు పూర్తి చేయాలని శాసనసభ భావిస్తోంది. 90 రోజుల్లో.. దర్యాప్తు అధికారులు దర్యాప్తు పూర్తి చేయకపోతే, నిందితుడు బెయిల్ ఇవ్వడానికి ముందుకొస్తే బెయిల్ మంజూరు చేసే తిరుగులేని హక్కును పొందుతాడు. దీని ప్రకారం 61 వ రోజు లేదా 91 వ రోజున చార్జిషీట్ దాఖలు చేయని కేసులో తనను బెయిల్ పై విడుదల చేయాలని నిందితుడు దరఖాస్తు చేసుకుంటే నిందితుడిని బెయిల్ పై విడుదల చేయడం తప్ప కోర్టుకు మరో మార్గం లేదు. పైన పేర్కొన్న నిబంధనను ఇంతకు ముందు ప్రస్తావించినవి వంటి వివిధ సందర్భాల్లో పరిగణనలోకి తీసుకొని వివరించారు. నటాబర్ పరిదా కేసులో ((1975) 2 ఎస్ సిసి 220 : 1975 ఎస్ సిసి (సిఆర్ఐ) 484) మరియు సంజయ్ దత్ కేసులో ((1994) 5 ఎస్ సిసి 410 : 1994 ఎస్ సిసి (సిఆర్ఐ) 1433) రెండు తీర్పులు సెక్షన్ 167(2) సిఆర్ పిసిలో పేర్కొన్న కాలపరిమితిలోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేయని సందర్భాలు . ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయడానికి ముందు అటువంటి దరఖాస్తు చేసినట్లయితే, నిందితుడికి బెయిల్ మంజూరు చేయడానికి తిరుగులేని హక్కు ఉందని, అయితే ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత, అటువంటి హక్కు ముగిసిందని మరియు నిందితులు మెరిట్ ఆధారంగా రెగ్యులర్ బెయిల్ కోసం ప్రార్థించడానికి అర్హులని ఈ కోర్టు పేర్కొంది.

18. నిర్ణీత గడువులోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేస్తే డిఫాల్ట్ బెయిల్ లేదా స్టాట్యూటరీ బెయిల్ ఇచ్చే ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదనే వాదనను ఈ కేసులేవీ తోసిపుచ్చవు. పైన సూచించినట్లుగా , ఈ కేసులో ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయడం సెక్షన్ 167(2)(ఎ)(2) లోని నిబంధనలకు అనుగుణంగా సరిపోతుంది. సెక్షన్ 167 సిఆర్పిసికి సంబంధించినంత వరకు పరిగణనలోకి తీసుకున్నారా లేదా అనేది ముఖ్యం కాదు. చార్జిషీట్ దాఖలు చేయకపోతే పిటిషనర్ కు దక్కే హక్కు ఈ కేసులోని వాస్తవాలకు ఆకర్షితులయ్యేది కాదు. నిందితుడిని ప్రాసిక్యూట్ చేయడానికి, సెక్షన్ 309 సీఆర్పీసీ దశకు వెళ్లడానికి అనుమతి లభించనంత మాత్రాన సెక్షన్ 167 సీఆర్పీసీలో పేర్కొన్న విధంగా స్టాట్యూటరీ బెయిల్ మంజూరుకు నిందితుడికి అర్హత ఉందని చెప్పలేం. సీఆర్పీసీ పథకం ప్రకారం దర్యాప్తు దశ పూర్తయిన తర్వాత కోర్టు తదుపరి దశకు వెళ్తుంది. నిందితుడు ఏదో ఒక కోర్టు కస్టడీలో ఉండాల్సి ఉంటుంది . దర్యాప్తు సమయంలో, నిందితుడు మెజిస్ట్రేట్ కస్టడీలో ఉంటాడు, అతని లేదా ఆమెను మొదట హాజరుపరుస్తారు. ఆ దశలో, సెక్షన్ 167 (2) సిఆర్పిసి ప్రకారం, మేజిస్ట్రేట్ నిందితుడిని ఒకేసారి 15 రోజుల పాటు పోలీసు కస్టడీ మరియు / లేదా జ్యుడీషియల్ కస్టడీ రెండింటినీ కస్టడీకి, 10 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ శిక్ష పడే నేరాల కేసులలో గరిష్టంగా 60 రోజుల వరకు మరియు 10 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ శిక్ష విధించదగిన నేరాలకు 90 రోజుల వరకు రిమాండ్ చేసే అధికారం ఉంది. నిర్ణీత గడువులోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడంలో దర్యాప్తు అధికారి విఫలమైతే నిందితుడిని స్టాట్యూటరీ బెయిల్పై విడుదల చేయడానికి అర్హులు. అటువంటి పరిస్థితిలో, సెక్షన్ 309 సిఆర్పిసి ప్రకారం విచారణ సమయంలో నిందితుడిని రిమాండ్ ప్రయోజనాల కోసం సంబంధిత కోర్టు కస్టడీలోకి తీసుకున్నప్పుడు, నేరాన్ని విచారించే కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకునే వరకు నిందితుడు మేజిస్ట్రేట్ కస్టడీలో

ఉంటాడు . రెండు దశలు వేర్వేరుగా ఉంటాయి , కానీ ఒకటి మరొకదాన్ని అనుసరిస్తుంది , తద్వారా కోర్టు వద్ద నిందితుల కస్టడీ కొనసాగుతుంది.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

56. ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయడం సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167 లోని నిబంధనలకు అనుగుణంగా సరిపోతుందని, చట్టబద్ధమైన కాలపరిమితి ముగియక ముందే పరిగణనలోకి తీసుకోలేదనే కారణంతో సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167(2) కింద డిఫాల్ట్ బెయిల్పై విడుదల చేయాలని నిందితుడు కోరలేడని సురేశ్ కుమార్ భికంచంద్ జైన్ (సుప్ర) కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును బట్టి స్పష్టమవుతోంది. నేరాన్ని విచారించే కోర్టు విచారణ చేపట్టే వరకు నిందితుడు మెజిస్ట్రేట్ కస్టడీలో ఉంటాడు, ఇది పరిగణనలోకి తీసుకున్న తరువాత రిమాండ్ కోసం నిందితుడిని కస్టడీలోకి తీసుకుంటుంది.

57. నిర్ణీత గడువులోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత స్టాట్యూటరీ/డిఫాల్ట్ బెయిల్ మంజూరు చేసే ప్రశ్నే ఉత్పన్నం కాదని ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు స్పష్టం చేస్తోంది. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167 ను పాటించే ఉద్దేశ్యంతో చర్యలు తీసుకున్నారా లేదా అనేది సంబంధితం కాదు. కేవలం చార్జిషీట్ దాఖలు చేస్తే సరిపోతుంది.

58. సీరియస్ ఫ్రాడ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ ఆఫీస్ (సుప్ర) కేసులో సురేశ్ కుమార్ భికంచంద్ జైన్ (సుప్ర) తీర్పును ఈ కోర్టు ప్రస్తావించింది. రిమాండ్ తేదీ నుంచి 60 రోజులు లేదా 90 రోజుల గడువు ముగిసేలోగా కేసు నమోదు చేయలేదనే కారణంతో సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 167(2) ప్రకారం నిందితుడు స్టాట్యూటరీ/డిఫాల్ట్ బెయిల్ కు అర్హుడేనా అనే అంశం కోర్టు పరిశీలనకు వచ్చింది.

59. అయితే, సీరియస్ ఫ్రాడ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ ఆఫీస్ (సుప్రా)లో ఈ కోర్టు పరిశీలనలోకి వచ్చిన మరో సమస్య ఏమిటంటే, సంజయ్ దత్ (సుప్ర), మహమ్మద్ ఇక్బాల్ మదార్ షేక్ మరియు ఇతరుల విషయంలో కంటే సురేష్ కుమార్ భికంచంద్ జైన్ (సుప్ర) భిన్నమైన అభిప్రాయాన్ని తీసుకున్నారా ? మహారాష్ట్ర రాష్ట్రం (1996) 1 ఎస్సిసి 722 మరియు ఎం.రవీంద్రన్ వర్సెస్ ఇంటెలిజెన్స్ ఆఫీసర్, డైరెక్టరేట్ ఆఫ్ రెవెన్యూ ఇంటెలిజెన్స్ (2021) 2 ఎస్సిసి 485 లో నివేదించింది. సంజయ్ దత్ (సుప్ర), ఇక్బాల్ మదర్ (సుప్ర), ఎం.రవీంద్రన్ (సుప్ర)లకు విరుద్ధంగా సురేశ్ కుమార్ భికంచంద్ జైన్ (సుప్ర)లో ఎందుకు తీర్పు ఇవ్వలేదో ఈ కోర్టు వివరంగా వివరించింది . మేము సంబంధిత పరిశీలనలను ఉదహరిస్తాము:

12. సంజయ్ దత్ (సుప్ర), మదర్ షేక్ (సుప్ర), ఎం.రవీంద్రన్ (సుప్ర) విషయంలో ఈ కోర్టు భిన్నమైన అభిప్రాయాన్ని తీసుకుందా అనేది పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అంశం. సంజయ్ దత్ (సుప్ర) లో, చలానా దాఖలు చేయడానికి ముందు మాత్రమే నిందితుడికి సంక్రమించే అపరిమితమైన హక్కు అమలు చేయబడుతుందని, అది మనుగడలో ఉండదు లేదా అమలు చేయబడదని ఈ కోర్టు పేర్కొంది. దాఖలు చేస్తున్న చలాన్ పై.. చలానా దాఖలు చేసిన తర్వాత నిందితుడికి బెయిల్ మంజూరు చేసే నిబంధనల ప్రకారం కేసు మెరిట్లను పరిగణనలోకి తీసుకుని మాత్రమే నిర్ణయం తీసుకోవాలని స్పష్టం చేసింది. చలానా దాఖలైన తర్వాత నిందితులను కస్టడీలోకి తీసుకోవడం సెక్షన్ 167(2) ప్రకారం కాదని, సీఆర్పీసీలోని వివిధ నిబంధనలకు లోబడి ఉంటుందని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది.

13. మదార్ షేక్ (సుప్ర)లో ప్రతివాది నెం.1, 2 ల తరఫున వాదించిన సీనియర్ కౌన్సెల్, అందులోని పిటిషనర్లను 16.01.1993 న అదుపులోకి తీసుకున్నారు. 30.08.1993 న చార్జిషీట్ దాఖలు

చేశారు. టెర్రరిస్ట్ అండ్ డిస్ట్రప్టివ్ యాక్టివిటీస్ (ప్రివెన్షన్) యాక్ట్, 1987 లోని సెక్షన్ 20(4)(బి) ప్రకారం నిర్దేశిత కాలపరిమితిలోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేయనందున పిటిషనర్లను విడుదల చేయడానికి అర్హత ఉన్నప్పటికీ, చట్టబద్ధమైన గడువులోగా దర్యాప్తు పూర్తి చేయడంలో విఫలమయ్యారనే కారణంతో బెయిల్ పై విడుదల కోసం వారు దరఖాస్తు చేసుకోలేదు. ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత, సీఆర్పీసీలోని ఇతర నిబంధనల ప్రకారం జారీ చేసిన రిమాండ్ ఉత్తర్వుల ఆధారంగా వారిని కస్టడీలో కొనసాగించారు. వాస్తవ పరిస్థితిలో స్టాట్యూటరీ బెయిల్ మంజూరు చేయడానికి నిరాకరించిన కోర్టు , చార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత సెక్షన్ 167(2) కింద నిందితుడికి కల్పించిన హక్కును వినియోగించలేమని స్పష్టం చేసింది. తీసుకున్నారు. మదార్ షేక్ (సుప్రా)లో తీర్పును సాదాసీదాగా చదివితే , ఈ కేసు యొక్క వాస్తవాల దృష్ట్యా స్టాట్యూటరీ బెయిలు పొందే హక్కు అమలుకు నోచుకోలేదని తెలుస్తుంది.

చార్జిషీటు దాఖలు చేసి, సీఆర్పీసీలోని ఇతర సెక్షన్ల కింద రిమాండ్ ఉత్తర్వులు కూడా జారీ చేశారు . ఆ తర్వాత సెక్షన్ 167(2) ప్రకారం బెయిల్ కు అనర్హులు.

14. సెక్షన్ 167(2), సీఆర్పీసీ కింద బెయిల్ కోసం దరఖాస్తును ఎం.రవీంద్రన్ (సుప్ర) కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుంది . నార్కోటిక్స్ డ్రగ్స్ అండ్ సైకోట్రోపిక్ సబ్ స్టాన్సెస్ యాక్ట్ 1985 కింద శిక్షార్హమైన నేరాలకు గాను పిటిషనర్ ను అరెస్టు చేసి 04.08.2018 న జ్యుడీషియల్ రిమాండ్ కు తరలించారు. దర్యాప్తు పూర్తి కాలేదని, చట్టబద్ధమైన గడువులోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేయలేదని పేర్కొంటూ సెక్షన్ 167(2) కింద బెయిల్ కోసం పిటిషనర్ 01.02.2019 న దరఖాస్తు చేసుకున్నారు . సెక్షన్ 167(2) కింద ట్రయల్ కోర్టు బెయిల్ మంజూరు చేసింది, దీనిని మద్రాసు హైకోర్టు 21.11.2019 నాటి తీర్పు ద్వారా కొట్టివేసింది. హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును సవాలు చేస్తూ పిటిషనర్ ఈ

హైకోర్టును ఆశ్రయించారు. ఈ కేసులో కీలకమైన విషయం ఏంటంటే 01.02.2019 న ఉదయం 10.30 గంటలకు పిటిషనర్ ట్రయల్ కోర్టులో దరఖాస్తు చేసుకోగా , అదే రోజు సాయంత్రం 4.25 గంటలకు పిటిషనర్పై అదనపు ఫిర్యాదు నమోదు చేశారు, దాని ఆధారంగా బెయిల్ పిటిషన్ను కొట్టివేయాలని కోరారు. నిర్దేశిత కాలపరిమితి ముగిసిన తర్వాత సెక్షన్ 167(2) కింద బెయిల్ కోసం దరఖాస్తు చేసుకున్న తర్వాత, డిఫాల్ట్ బెయిల్ పై విడుదలయ్యే హక్కును నిందితుడు "ఉపయోగించుకున్నట్లు" లేదా అమలు చేసినట్లుగా భావించడం ద్వారా హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును కొట్టివేస్తూ ట్రయల్ కోర్టు ఉత్తర్వులను ఈ కోర్టు పునరుద్ధరించింది. 180 రోజుల గడువు ముగియక ముందే చార్జిషీట్ దాఖలు చేయకపోవడం, దర్యాప్తుకు గడువు పొడిగించాలని కోరుతూ ఎలాంటి దరఖాస్తు దాఖలు చేయకపోవడం వంటి అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న హైకోర్టు, ఆ తర్వాత అదనపు ఫిర్యాదు దాఖలు చేసినప్పటికీ పిటిషనర్ ను స్టాట్యూటరీ బెయిల్ పై విడుదల చేయడానికి అర్హుడని పేర్కొంది. ఈ కేసులో నిర్ణయించిన అంశం ఏమిటంటే, నిందితుడు డిఫాల్ట్ బెయిల్ పై విడుదలయ్యే హక్కును పొందిన తర్వాత అదనపు ఫిర్యాదు దాఖలు చేయడం, చట్టబద్ధమైన గడువు ముగిసేలోపు చార్జిషీట్ దాఖలు చేయకపోతే ఈ అప్రజాస్వామిక హక్కును అమలు చేయకుండా కోర్టులను అడ్డుకోకూడదు. ఎం.రవీంద్రన్ (సుప్ర)లో మదర్ షేక్ (సుప్ర) గురించి ఈ కోర్టు ప్రస్తావించింది. చట్టబద్ధమైన కాలపరిమితి ముగిసిన తర్వాత చార్జిషీట్ దాఖలు చేసినప్పటికీ మదర్ షేక్ (సుప్ర)లో బెయిల్ కోసం ముందస్తు దరఖాస్తు దాఖలు చేయలేదని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది. చార్జిషీట్ దాఖలు చేసి విచారణ చేపట్టిన తర్వాత బెయిల్ హక్కును వినియోగించుకోలేమని మదర్ షేక్ (సుప్ర)లో నమోదైన అంశాలను ఈ కోర్టు పునరుద్ఘాటించింది. పైన చెప్పినట్లుగా, మదార్ షేక్ (సుప్ర)లో ఈ కేసు యొక్క వాస్తవాలను ప్రస్తావిస్తూ ఈ నిర్ధారణకు వచ్చారు.

15. 2020 క్రిమినల్ అప్పీల్ నంబర్లు 701-702 లో ఈ కోర్టు ముందు పరిశీలనకు వచ్చిన సమస్య ఏమిటంటే, డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం క్లెయిమ్ ను పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి సెక్షన్ 167 (2) లోని నిబంధన (ఎ) ప్రకారం రిమాండ్ తేదీని 60 రోజులు లేదా 90 రోజుల లెక్కింపులో చేర్చాలా?. ఈ అంశంపై భిన్నాభిప్రాయాలు వ్యక్తమవుతున్న నేపథ్యంలో ఈ అంశాన్ని విస్తృత ధర్మాసనం పరిశీలించాల్సిన అవసరం ఉందని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది. 2021 నాటి SLP (Crl.) నంబర్లు 2105-2106 , SLP (Crl.) నంబర్లు 2111-2112 లో 2020 క్రిమినల్ అప్పీల్ నంబర్లు 701-702 తో పాటు ఆ విషయాలన్నింటినీ ట్యాగ్ చేస్తూ 12.03.2021 న ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. సాక్షుల జాబితా, సరైన చార్జిషీట్ దాఖలు చేయని డాక్యుమెంట్లు లేకుండా చివరి రోజున చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడంపై పిటిషనర్ల తరఫున వాదనలు వినిపించారు . 2021 నాటి SLP (Crl.) నంబరు 2111-2112 ను ప్రస్తావిస్తూ, లేవనెత్తిన అంశాల్లో ఒకటి సెక్షన్ 167, సీఆర్పీసీ కింద చట్టబద్ధమైన కాలపరిమితి ముగియకముందే పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి సంబంధించినదని రోహత్గీ పేర్కొన్నారు. సెక్షన్ 167 కింద నిర్దేశించిన కాలపరిమితిని లెక్కించడానికి రిమాండ్ తేదీని మినహాయించడం లేదా చేర్చడం వంటి అంశాలకు సంబంధించి విస్తృత ధర్మాసనానికి రిఫరెన్స్ ఉందని స్పష్టమవుతోంది. అందువల్ల, ఈ కేసును విస్తృత ధర్మాసనానికి అప్పగించాల్సిన అవసరం లేదు.

16. సంజయ్ దత్ (సుప్ర), మదర్ షేక్ (సుప్ర), ఎం.రవీంద్రన్ (సుప్ర) తీర్పులను నిశితంగా పరిశీలిస్తే భికంచంద్ జైన్ (సుప్ర)లో నిర్ణయించిన దానికి విరుద్ధంగా ఏమీ లేదని తెలుస్తుంది . సెక్షన్ 167(2) ప్రకారం చట్టబద్ధమైన గడువు ముగిసేలోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేయకపోతేనే సీఆర్ పీసీ కింద స్టాట్యూటరీ బెయిల్ పొందే హక్కు నిందితుడికి ఉంటుందని ఈ కోర్టు స్పష్టం చేసింది. ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేసి ట్రయల్ కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత పిటిషన్ దాఖలు చేసిన వాస్తవ పరిస్థితుల దృష్ట్యా మదర్ షేక్

(సుప్ర)ను పరిగణనలోకి తీసుకున్నారు. సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 167(2)కు ప్రొవిజన్ (ఎ) కింద నిర్దేశించిన కాలపరిమితిలోగా పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అదనపు నిబంధనను ఈ కోర్టు ప్రవేశపెట్టడం, లేనిపక్షంలో చట్టబద్ధమైన గడువులోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత కూడా నిందితులు డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందేందుకు అర్హులవుతారని భావించలేం. మదార్ షేక్ (సుప్ర), ఎం.రవీంద్రన్ (సుప్ర) రెండింటిలోనూ, సెక్షన్ 167(2) కింద బెయిల్ పొందే అపరిమితమైన హక్కును పొందడానికి చట్టబద్ధమైన కాలపరిమితిలోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేయకపోవడమే కారణమని ఈ కోర్టు తన అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేసింది. 60 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత నిందితుల కస్టడీకి సంబంధించిన చిక్కులను కూడా ఈ కోర్టు పరిష్కరించింది. భికంచంద్ జైన్ (సుప్ర)లో. సంబంధిత కోర్టు విచారణ చేపట్టే వరకు నిందితుడు మెజిస్ట్రేట్ కస్టడీలోనే ఉంటాడని స్పష్టం చేసింది. ఈ కేసులో పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అంశం భికంచంద్ జైన్ (సుప్ర)లో ఇచ్చిన తీర్పు పరిధిలోకి వస్తుంది కాబట్టి, 31.05.2019 న హైకోర్టు ఇచ్చిన ఉత్తర్వులను ఈ విధంగా కొట్టివేస్తున్నాం.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

60. రీతూ చబారియా వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా అండ్ అదర్స్ కేసులో 26.04.2023 న రిట్ పిటిషన్ (సీఆర్ఎల్) నెం.60 ఆఫ్ 2023 లో తీర్పు వెలువరించిన ఈ కోర్టు ఇటీవల ఇచ్చిన తీర్పుకు నిందితుల తరఫు న్యాయవాది హాజరైన గౌరవ న్యాయవాది మా దృష్టిని ఆకర్షించారు. అసంపూర్తి చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడం ద్వారా డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందే నిందితుడి హక్కును దెబ్బతీయలేమన్న వాదనకు బలం చేకూర్చేందుకు ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నారు. తన భర్తను డిఫాల్ట్ బెయిల్ పై విడుదల చేయాలని కోరుతూ రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 32 కింద రిట్ పిటిషన్ దాఖలు

చేసింది రీతూ చబారియా. ఈ కేసులో వాస్తవాల ప్రకారం మూడు అంశాలు ఈ కోర్టు పరిశీలనకు వచ్చాయి.

1. కేసు దర్యాప్తు పూర్తి కాకుండానే చార్జిషీట్ లేదా ప్రాసిక్యూషన్ ఫిర్యాదును ముక్కలు ముక్కలుగా దాఖలు చేయవచ్చా?

2. దర్యాప్తు పూర్తికాకుండా చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడం వల్ల డిఫాల్ట్ బెయిల్ మంజూరు చేసే నిందితుడి హక్కు హరించబడుతుందా?

3. సీఆర్పీసీ నిర్దేశించిన గడువుకు మించి విచారణ పెండింగ్లో ఉన్న సమయంలో నిందితుడి రిమాండ్ ను ట్రయల్ కోర్టు కొనసాగించవచ్చా ?

61. ఈ పిటిషన్ను వరుసగా 24 , 25 పేరాల్లో పేర్కొన్న ఈ కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా అనుమతించింది:

"24. నిర్ణీత గడువులోగా చార్జిషీట్ దాఖలు చేస్తే స్టాట్యూటరీ బెయిల్ హక్కు రద్దవుతుంది. సీఆర్ పీసీలోని సెక్షన్ 173(8) ప్రకారం ప్రధాన చార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాతే అనుబంధ చార్జిషీట్ ను ఆశ్రయించే ప్రశ్న ఉత్పన్నమవుతుందని, ఇందులో దర్యాప్తు ఇంకా పెండింగ్ లో ఉందని, ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ డిఫాల్ట్ బెయిల్ హక్కును కాలరాయడానికి ఉపయోగించరాదని స్పష్టంగా పేర్కొన్నారు. అప్పుడు, డిఫాల్ట్ బెయిల్ యొక్క మొత్తం ఉద్దేశ్యం విఫలమవుతుంది, మరియు ఛార్జిషీట్ లేదా అనుబంధ ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయడం కేవలం లాంఛనప్రాయంగా మరియు డిఫాల్ట్ బెయిల్ హక్కును హరించడానికి ఒక సాధనంగా మారుతుంది.

25. తొలుత దర్యాప్తు పూర్తి చేయాలని , ఆ తర్వాతే నిర్ణీత గడువులోగా చార్జిషీట్ లేదా ఫిర్యాదు దాఖలు చేయవచ్చని, అలా చేయని పక్షంలో సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 167(2) ప్రకారం డిఫాల్ట్ బెయిల్

పొందే చట్టబద్ధమైన హక్కుకు భంగం వాటిల్లుతుందని పేర్కొన్నారు . యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా వర్సెస్ తమిళరసి అండ్ ఓర్స్ విషయంలో.. [(1995) 4 ఎస్ సిసి 190] ఇది నార్కోటిక్ డ్రగ్స్ అండ్ సైకోట్రోపిక్ సబ్ స్టాన్సెస్ యాక్ట్, 1985 కింద కేసు, పెట్టుబడి ప్రక్రియ పూర్తి కాలేదని మరియు నిర్ణీత వ్యవధిలో చార్జిషీట్ దాఖలు చేయలేదని కనుగొన్నప్పుడు , డిఫాల్ట్ బెయిల్ నిరాకరించడం భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 ను ఉల్లంఘించడమేనని భావించబడింది . బెయిల్ మంజూరుపై రెండు పరిమితులు కూడా వర్తించవని తేల్చిచెప్పారు.”

62. రీతూ చాబారియా (సుప్ర)లో వాస్తవాలు పూర్తిగా భిన్నంగా ఉన్నాయి. ఈ కేసులో దర్యాప్తు పురోగతిలో ఉన్నప్పటికీ చార్జిషీట్ దాఖలుకు చట్టబద్ధమైన గడువు ముగుస్తుండటంతో దర్యాప్తు ఇంకా పెండింగ్ లో ఉందని స్పష్టం చేస్తూ చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 173 లోని సబ్ సెక్షన్ (8) సహాయం తీసుకుని అనుబంధ చార్జిషీట్ దాఖలు చేసే ప్రసక్తే లేదని , దర్యాప్తు పూర్తయి చార్జిషీట్ వేసిన తర్వాతే సెక్షన్ 173 లోని సబ్ సెక్షన్ (8) అమల్లోకి వస్తుందని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది. ప్రస్తుత కేసులో నిందితులకు ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు వల్ల ఎలాంటి ఉపయోగం లేదని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము. ప్రస్తుతం ఉన్న ఈ కేసులో దర్యాప్తు మొత్తం పూర్తయిన తర్వాత చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారు . ఈ వాస్తవం వివాదంలో లేదు.

63. ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయడం సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167 లోని నిబంధనలకు అనుగుణంగా సరిపోతుందని, చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడానికి చట్టబద్ధమైన కాలపరిమితి ముగియడానికి ముందు పరిగణనలోకి తీసుకోలేదనే కారణంతో సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167(2) కింద చట్టబద్ధమైన/ డిఫాల్ట్ బెయిల్పై విడుదలయ్యే హక్కును నిందితుడు క్లెయిమ్ చేసుకోలేడని పేర్కొంటూ ఇష్యూ నెం.1 కు సమాధానం ఇస్తున్నాం .

సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 167 ప్రకారం అనుమతి ఇవ్వడం గురించి ఎక్కడా ఆలోచించలేదని సురేశ్ కుమార్ భికంచంద్ జైన్ (సుప్ర)లో సుప్రీంకోర్టు చెప్పిన విషయాన్ని మరోసారి పునరుద్ఘాటిస్తున్నాం.

ఇష్యూ నెం.2

64. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 22 ప్రకారం ప్రత్యేక కోర్టుకు బదులుగా అజ్నాలాలోని ఎస్డీజేఎం కోర్టులో చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడం, ఆ తర్వాత సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 209 నిబంధనల ప్రకారం కేసును సెషన్స్ కోర్టుకు అప్పగించడం వల్ల తదుపరి చర్యలన్నీ దెబ్బతిన్నాయని పిటిషనర్ల తరఫున దాఖలైన రెండో అంశాన్ని చర్చిస్తున్నాం. మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తేదీ నుండి పిటిషనర్లను కస్టడీకి తీసుకోవడం లేదా తదుపరి నిర్బంధించడం పూర్తిగా చట్టవిరుద్ధం. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, 15.11.2019 న మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో ఛార్జిషీటు దాఖలు చేయబడినందున, అంటే, మన ముందు ఇద్దరు పిటిషనర్లను అరెస్టు చేసిన 161 వ రోజున , ఆ తరువాత , అప్పీలుదారులను తదుపరి నిర్బంధం చట్టవిరుద్ధంగా పరిగణించవచ్చని మరియు అప్పీలుదారులు సెక్షన్ నిబంధనల ప్రకారం చట్టబద్ధమైన / డిఫాల్ట్ బెయిల్పై విడుదల కావడానికి అర్హులని మేము వాదనను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167(2).

65. యూఏపీఏ సెక్షన్ 2(1)(డి) ఇలా ఉంది.

"2(1)(డి). కోర్టు అంటే, ఈ చట్టం కింద నేరాలను విచారించడానికి అధికార పరిధిని కలిగి ఉన్న క్రిమినల్ కోర్టు మరియు జాతీయ దర్యాప్తు సంస్థ చట్టం, 2008 లోని సెక్షన్ 11 లేదా సెక్షన్ 22 కింద ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక కోర్టును కలిగి ఉంటుంది .

66. పైన పేర్కొన్న "కోర్టు" నిర్వచనాన్ని సాదాసీదాగా చదవడం ద్వారా ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 11 లేదా సెక్షన్ 22 కింద ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక కోర్టు కూడా ఉందని సూచిస్తుంది. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్

11 సెషన్స్ కోర్టును ప్రత్యేక కోర్టులుగా గుర్తించే అధికారాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఇస్తుంది. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 22 ప్రకారం సెషన్స్ కోర్టును ప్రత్యేక కోర్టులుగా గుర్తించే అధికారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఉంది.

67. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 6 ప్రకారం షెడ్యూల్డ్ నేరాల దర్యాప్తు గురించి వివరించారు. యూఏపీఏ కింద షెడ్యూల్ చేసిన నేరాలను ఎన్ఐఏ చట్టంలోని షెడ్యూల్ నెంబర్ 2 లో చేర్చారు. ఆ తర్వాత ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 10 ప్రకారం షెడ్యూల్డ్ నేరాలను విచారించే అధికారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఉంది. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 11 ప్రత్యేక కోర్టును ఏర్పాటు చేయడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఉన్న అధికారాన్ని సూచిస్తుంది, అయితే ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 22 షెడ్యూల్డ్ నేరం విచారణ కోసం ప్రత్యేక కోర్టును ఏర్పాటు చేసే అధికారాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి నిర్దేశిస్తుంది. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 13 లో ప్రత్యేక కోర్టు పరిధి వివరాలు ఉన్నాయి. ఈ రెండు చట్టాల్లోని ఈ నిబంధనలను కలిపి చదివితే యూఏపీఏ చట్టం కింద నేరాలు ఎన్ఐఏ చట్టం షెడ్యూలులో చేర్చిన షెడ్యూల్డ్ నేరాల కిందకు వస్తాయన్న శాసన ఆదేశం తెలుస్తుంది. ఏదేమైనా, చట్టపరమైన నిబంధనలను ఖచ్చితంగా అనుసరించిన తరువాత, ఎన్ఐఏ లేదా సంబంధిత రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దర్యాప్తు చేసే విధానాన్ని ఎన్ఐఏ చట్టం యొక్క పథకం నిర్దేశిస్తుంది. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 10 ప్రకారం ఈ చట్టం కింద నిర్దేశించిన ప్రక్రియకు అనుగుణంగా షెడ్యూల్ చేసిన నేరాన్ని దర్యాప్తు చేసే అధికారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి కూడా ఉందని స్పష్టం చేసింది. అయితే ఈ రెండు సందర్భాల్లోనూ ఎన్ఐఏ లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దర్యాప్తు చేపట్టినా షెడ్యూల్డ్ నేరంపై విచారణను ఈ చట్టం కింద ఏర్పాటైన ప్రత్యేక కోర్టు మాత్రమే నిర్వహిస్తుందన్న శాసన ఆదేశంలో ఎలాంటి అస్పష్టత లేదు.ఎన్ఐఏ చట్టం సెక్షన్ 13 ను ఎన్ఐఏ దర్యాప్తు చేపట్టినప్పుడు ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 11 తో పాటు చదవాలి. దర్యాప్తును రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి అప్పగించిన తరువాత, ఎన్ఐఎ చట్టంలోని సెక్షన్ 13 ను 22 తో చదవాలి.

ఈ రెండు సెక్షన్లను కలిపి చదివితే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దర్యాప్తు చేపట్టిన పరిస్థితుల్లో సెక్షన్ 22(2)(2) ప్రకారం ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 13 లోని సబ్ సెక్షన్ (1)లో ఏజెన్సీ ప్రస్తావనను 'రాష్ట్ర ప్రభుత్వ దర్యాప్తు సంస్థ'గా పరిగణించాలని స్పష్టమవుతోంది.

68. దర్యాప్తు పూర్తయిన తర్వాత సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 173 కింద నివేదికను చట్టం కింద ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక కోర్టులో దాఖలు చేయాలని ఈ రెండు చట్టాల పథకం స్పష్టం చేస్తోంది. ఎన్ ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 16 ఎలాంటి అనుమానాలకు తావు ఇవ్వదు. ఎందుకంటే నిందితులు నేరం చేయకుండానే ఏదైనా నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకునే అధికారం ప్రత్యేక కోర్టుకు ఉంటుంది. విచారణ కొరకు, అటువంటి నేరంగా పరిగణించబడే వాస్తవాల ఫిర్యాదు అందుకున్న తరువాత లేదా అటువంటి వాస్తవాల యొక్క పోలీసు నివేదికపై. ఎన్ఐఏ చట్టంలో సెక్షన్ 16 ను చేర్చడం ద్వారా క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ ప్రకారం సెషన్స్ కోర్టు మాదిరిగా కాకుండా ప్రత్యేక కోర్టును అసలు అధికార పరిధి గల కోర్టుగా శాసనసభ చేసింది. (సతీష్ కుమార్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్ అండ్ అదర్, 2021 SCC ఆన్లైన్ P&H 786 చూడండి).

69. సతీష్ కుమార్ (సుప్ర)లో, చండీగఢ్ లోని పంజాబ్ మరియు హర్యానా హైకోర్టు 10.6.2014 న పంజాబ్ ప్రభుత్వం జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ ను ప్రస్తావించింది, దీనిలో రాష్ట్ర పోలీసులు దర్యాప్తు చేసే ఎన్ ఐఎ చట్టానికి జతచేయబడిన షెడ్యూల్ లో పేర్కొన్న విధంగా నేరాల విచారణ కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేక కోర్టులను ఏర్పాటు చేస్తుంది. పైన పేర్కొన్న నోటిఫికేషన్ ఈ క్రింది విధంగా పునరుత్పత్తి చేయబడింది:

2014 జూన్ 10 వ తేదీన జారీ చేసిన జీవో 141/సీఏ 34/2008/ఎస్.22/2014-జాతీయ దర్యాప్తు సంస్థ చట్టం- 2008 లోని సెక్షన్ 22 లోని సబ్ సెక్షన్ (1) కింద ప్రసాదించిన అధికారాలను ఉపయోగించి, 2008 కేంద్ర చట్టం నెం.34, ఈ విషయంలో ఆయనకు వీలు కల్పించే

అన్ని ఇతర అధికారాలను ఉపయోగించి. పంజాబ్ , హర్యానా హైకోర్టు గౌరవ ప్రధాన న్యాయమూర్తి సమ్మతితో పంజాబ్ గవర్నరు, చండీగఢ్ రాష్ట్రంలోని ప్రతి జిల్లా కేంద్రంలో సెషన్స్ జడ్జి మరియు మొదటి అదనపు సెషన్స్ జడ్జి (వారి పరిధిలోకి వచ్చే ప్రాంతానికి) ప్రత్యేక కోర్టులుగా ఏర్పాటు చేయడానికి సంతోషిస్తారు. పైన పేర్కొన్న చట్టానికి అనుబంధంగా షెడ్యూల్ లో పేర్కొన్న నేరాల విచారణ కోసం, వీటిని రాష్ట్ర పోలీసులు దర్యాప్తు చేస్తారు .

70. పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది బిక్రమ్ జిత్ సింగ్ (సుప్ర) కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుపై బలమైన నమ్మకాన్ని ఉంచారు, దీనిలో యుఎపిఎ కింద అన్ని నేరాలను ఎన్ ఐఎ లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ దర్యాప్తు సంస్థ దర్యాప్తు చేసినా, ఆ చట్టం కింద ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక న్యాయస్థానం ప్రత్యేకంగా విచారించాలని మరియు ప్రత్యేక కోర్టు లేనప్పుడు, ఈ కోర్టు పేర్కొంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ల ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడింది, తరువాత సెషన్స్ కోర్టు మాత్రమే. ఈ కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా తీర్పునిచ్చింది:

26. ఎన్ఐఏ చట్టం అమల్లోకి రాకముందు యూఏపీఏ కింద నేరాలు రెండు రకాలుగా ఉండేవి- గరిష్టంగా ఏడేళ్లకు పైగా జైలు శిక్ష పడేవి, గరిష్టంగా 7 ఏళ్లు, అంతకంటే తక్కువ శిక్ష పడేవి. ఇతర చట్టాలకు వ్యతిరేకంగా నేరాలకు వర్తించే ఈ నియమావళి ప్రకారం, గరిష్టంగా 7 సంవత్సరాలు మరియు అంతకంటే తక్కువ శిక్ష విధించే నేరాలను మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులు శిక్షిస్తాయి, అయితే గరిష్టంగా 7 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ శిక్ష విధించే నేరాలను సెషన్స్ కోర్టులు శిక్షిస్తాయి. ఈ పథకాన్ని ఎన్ఐఎ చట్టం ద్వారా పూర్తిగా తొలగించారు. 2008 లో జాతీయ దర్యాప్తు సంస్థ లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ దర్యాప్తు సంస్థలు దర్యాప్తు చేసే యుఎపిఎ కింద అన్ని నేరాలను ఆ చట్టం కింద ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక కోర్టులు ప్రత్యేకంగా విచారించాలి. కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ ద్వారా నిర్దేశిత కోర్టులు

లేనప్పుడు, దాని పర్యవసానం సెషన్స్ కోర్టుపై మాత్రమే ఉంటుంది. ఈ విధంగా, పైన పేర్కొన్న పథకం ప్రకారం, యుఎపిఎ కింద అన్ని నేరాలకు సంబంధించినంతవరకు , సెక్షన్ 43-డి (2) (బి) లోని మొదటి నిబంధన ప్రకారం కాలపరిమితిని పొడిగించే మేజిస్ట్రేట్ అధికార పరిధి ఉనికిలో లేదు. "కోర్టు" అనేది సెషన్స్ కోర్టు, ప్రత్యేక కోర్టును సూచించే నోటిఫికేషన్ లేనప్పుడు , లేదా ప్రత్యేక కోర్టును సూచిస్తుంది. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 22(2)తో పాటు సెక్షన్ 13ను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకున్నందున అందుకు విరుద్ధమైన నిర్ధారణకు రావడం సరికాదన్నారు . ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 16(1) ప్రకారం నిందితులను విచారించకుండానే ప్రత్యేక కోర్టు విచారణ చేపట్టవచ్చని , అలాంటి వాస్తవాలను పోలీసులు రిపోర్టు చేస్తే సరిపోతుందని పేర్కొంది.

27. xxx xxx xxx

"... సెక్షన్ 167(2) నిబంధన (ఎ) ప్రకారం బెయిల్ పొందే హక్కు సంపూర్ణమైనది. ఇది లెజిస్లేటివ్ కమాండ్, కోర్టు విచక్షణ కాదు. 90/60 రోజుల గడువు ముగిసేలోగా దర్యాప్తు సంస్థ చార్జిషీట్ దాఖలు చేయకపోతే, కస్టడీలో ఉన్న నిందితులను బెయిల్పై విడుదల చేయాలి. కానీ ఆ దశలో కేసు మెరిట్లను పరిశీలించాల్సిన అవసరం లేదు. అస్సలు కాదు. వాస్తవానికి , ఒక వ్యక్తిని నిర్ణీత 90/60 రోజులకు మించి రిమాండ్ చేసే అధికారం మేజిస్ట్రేట్కు లేదు. అతను బెయిల్ ఆర్డర్ జారీ చేయాలి మరియు అవసరమైన బెయిల్ బాండ్లను సమర్పించడానికి నిందితులకు తెలియజేయాలి ."

71. ASG విచారణలో భాగంగా 15.11.2019న తొలి నివేదికను SDJM, Ajnala కు సమర్పించి, నిందితులను అరెస్టు చేసిన తర్వాత హాజరుపరిచారు. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167తో దీనికి ఎలాంటి సంబంధం లేదని ఏఎస్జీ తెలిపారు. చివరకు ఈ కేసు సెషన్స్ కోర్టుకు కట్టుబడి చివరకు NIA/UAPA కోసం ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక కోర్టుకు బదిలీ అయిందని ASG వివరించారు. సంబంధిత

అధికారులు ఇచ్చిన అనుమతులను పరిశీలించిన తర్వాత ఎట్టకేలకు ప్రత్యేక కోర్టు ఈ నిర్ణయం తీసుకుందనడంలో ఎలాంటి వివాదమూ లేదని ASG తెలిపారు.

72. SDJM కోర్టులో చార్జిషీట్ దాఖలు చేయలేమని, ప్రత్యేక కోర్టులో దాఖలు చేసి ఉండాల్సిందని అంగీకరిస్తున్నాం. ఎన్ఐఏ చట్టంలోని సెక్షన్ 16 ప్రకారం నిందితులు ఎలాంటి నేరానికి పాల్పడకుండానే , అలాంటి నేరంగా పరిగణించే వాస్తవాల ఫిర్యాదును స్వీకరించిన తర్వాత లేదా అలాంటి వాస్తవాలతో కూడిన పోలీసు నివేదిక ఆధారంగా ప్రత్యేక కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకునే అధికారం ఉంది. ఏదేమైనా, అనవసరమైన విచారణలు తదుపరి చర్యలన్నింటినీ దెబ్బతీస్తాయా మరియు తద్వారా సిఆర్పిసి సెక్షన్ 167 కింద చట్టబద్ధమైన / డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందడానికి పిటిషనర్లకు అనుకూలంగా తిరుగులేని హక్కును సృష్టిస్తుందా అనేది పరిగణించవలసిన ప్రాథమిక ప్రశ్న. SDJM కోర్టులో చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడంలో, ఆ తర్వాత కేసును సెషన్స్ కోర్టుకు అప్పగించడంలో దర్యాప్తు సంస్థ చేసిన తప్పిదానికి సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167 తో సంబంధం లేదని మేం భావిస్తున్నాం. సీఆర్పీసీ సెక్షన్ 167(2), యూఏపీఏ సెక్షన్ 43 డీ కింద డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోరుతూ 14.12.2020 న మొహాలీలోని ఎన్ఐఏ ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి ముందు పిటిషన్ దాఖలు చేశారన్న కారణంతో పిటిషనర్ల తరఫున వినిపించిన ఈ మొత్తం వాదనకు తెరపడింది . ఇప్పటికే ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయబడింది మరియు విచారణ మొహాలీలోని ఎస్ఎఎస్ నగర్, సిబిఐ ప్రత్యేక న్యాయమూర్తి, పంజాబ్ కోర్టులో పెండింగ్లో ఉంది. ఈ నేరాన్ని ప్రత్యేక కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకున్న సమయంలోనే UAPA, 1908 చట్టం కింద ఆంక్షలు విధించడం వివాదాస్పదం కాదు.

74. ఆయా పిటిషనర్ల వాదనలకు మద్దతుగా ఆయా పిటిషనర్ల తరఫు న్యాయవాది వాదించిన కేసు చట్టాన్ని కూడా పరిశీలించాం. ఏదేమైనా, ఏ నిర్ణయమూ అప్పీలుదారుకు ఎటువంటి ప్రయోజనం

చేకూర్చనందున, మేము ఆధారపడిన ప్రతి నిర్ణయం గురించి చర్చించాల్సిన అవసరం లేదు. ఈ కేసులో ప్రతి నిర్ణయమూ విచిత్రమైన వాస్తవాల్లోనే ఉంటుంది .

75. పైన పేర్కొన్న చర్చ దృష్ట్యా, రెండు అప్పీళ్లను కొట్టివేయాల్సి ఉంటుంది. అయితే, తుది ఉత్తర్వులు జారీ చేయడానికి ముందు, ఈ వ్యాజ్యంలో ఒక గ్రే ఏరియా ఉంది, దానిని మనం పరిశీలించి, ఆ విషయంలో ఏదో ఒకటి చెప్పాలి . వాస్తవానికి, ఈ బూడిద ప్రాంతాన్ని పిటిషనర్ల తరఫున వాదించే మేధావి న్యాయవాది లోపలికి ప్రవేశించలేదు , కానీ దేశ అత్యున్నత న్యాయస్థానంగా, మనం దీనికి కళ్ళు మూసుకోకూడదు.

ఎన్ఐఏ/రాష్ట్ర పోలీసులకు కంటిచూపు వ్యాజ్యం

76. మా తీర్పు యొక్క మునుపటి భాగంలో పేర్కొన్న తేదీలు మరియు సంఘటనల కాలక్రమాన్ని బట్టి, సిఆర్పిసి సెక్షన్ 173 (2) కింద తుది నివేదికను 15.11.2019 న అజ్నాలాలోని ఎస్డిజెఎం కోర్టులో దాఖలు చేశారు. 15.11.2019 పిటిషనర్లలో ఇద్దరిని అరెస్టు చేసిన తేదీ నుండి 161 వ రోజు. జస్బీర్ సింగ్, వరీందర్ సింగ్. 08.06.2019 న వీరిని మొదట అరెస్టు చేశారు. 04.09.2019 న యుఎపిఎలోని సెక్షన్ 43 డి (2) (బి) నిబంధనను ఉపయోగించి దర్యాప్తును పూర్తి చేయడానికి గడువు కావాలని పంజాబ్ పోలీసులు అమృత్సర్లోని అదనపు సెషన్స్ జడ్జి కోర్టుకు దరఖాస్తు చేశారు. గడువు పొడిగింపు కోసం ఈ దరఖాస్తు దాఖలు చేసినప్పుడు గడువు ముగియడానికి కేవలం రెండు రోజులు మాత్రమే మిగిలి ఉంది.91 వ రోజు 07.09.2019 న పడిపోయింది. పంజాబ్ పోలీసులు దాఖలు చేసిన 04.09.2019 నాటి పొడిగింపు దరఖాస్తును పరిశీలించిన అమృత్ సర్ అదనపు సెషన్స్ జడ్జి

చివరకు 17.09.2019 నాటి ఉత్తర్వుల ద్వారా కాలపరిమితిని పొడిగించారు. అప్పటికే 90 రోజుల గడువు ముగియడంతో అమృత్ సర్ అదనపు సెషన్స్ జడ్జి గడువును పొడిగిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. 91 వ రోజు అంటే 07.09.2019 న సుప్రీంకోర్టులో ఎలాంటి చార్జిషీట్ దాఖలు కాలేదు. 91 వ రోజున సీఆర్ పీసీ సెక్షన్ 167(2) కింద చట్టబద్ధమైన/డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోరుతూ పిటిషనర్లు జస్బీర్ సింగ్, వరీందర్ సింగ్ లు దరఖాస్తు చేసుకుంటే ఏం జరిగేదో అర్థం చేసుకోవచ్చు. 07.09.2019 న గడువు పొడిగించాలని కోరుతూ దాఖలైన దరఖాస్తు చాలా పెండింగ్ లో ఉంది. నిందితులకు నోటీసులు ఇవ్వకుండా అదనపు సెషన్స్ జడ్జి 90 వ రోజుకు ముందు కూడా ఇలాంటి దరఖాస్తును అనుమతించేవారు కాదు. జిగర్ అలియాస్ జిమ్మీ ప్రవీణ్చంద్ర ఆదిత్య వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ గుజరాత్ 2022 లో లైవ్ ఎస్సీ 1290 లో నివేదించిన కేసులో, దర్యాప్తును పూర్తి చేయడానికి 180 రోజుల వరకు గడువును పొడిగించడానికి ముందు నిందితులకు విచారణకు అవకాశం ఇవ్వాలని ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు దృష్ట్యా ఇప్పుడు చట్టం బాగా స్థిరపడింది . పిటిషనర్లు జస్బీర్ , వరీందర్ సింగ్ చేసిన ఒకే ఒక్క తప్పిదం లేదా లోపం ఏమిటంటే, వారు 91 వ రోజున చట్టబద్ధమైన / డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం తగిన దరఖాస్తును ఎంచుకోవడంలో విఫలమయ్యారు. ఒకవేళ అలాంటి దరఖాస్తు దాఖలైతే వారిని స్టాట్యూటరీ/డిఫాల్ట్ బెయిల్ పై విడుదల చేయడం తప్ప కోర్టుకు మరో మార్గం ఉండేది కాదు. పొడిగింపు దరఖాస్తు పెండింగ్లో ఉన్నందున, పొడిగింపు దరఖాస్తును నిర్ణయించిన తర్వాతే తగిన ఉత్తర్వులు జారీ చేస్తామని హైకోర్టు చెప్పలేదు. అది కూడా చట్టం యొక్క సుస్థిర స్థితికి విరుద్ధంగా ఉంటుంది . పొడిగింపు కోరాలనుకుంటే చివరి క్షణంలో అలాంటి పొడిగింపు కోరకుండా జాగ్రత్త వహించాలని ఎన్ఐఏతో పాటు రాష్ట్ర దర్యాప్తు సంస్థకు ఈ వ్యాజ్యం కంటిమీద కునుకు లేకుండా చేస్తోంది.

77. బెయిల్ దరఖాస్తు పెండింగ్ లో ఉన్నా, చార్జిషీట్ దాఖలు చేసినా, ప్రాసిక్యూషన్ కోర్టుకు గడువు పొడిగించాలని కోరుతూ నివేదిక సమర్పించినా, డిఫాల్ట్ బెయిల్ పై విడుదల చేసే హక్కు అమలుకు నోచుకోలేదు. అయితే, నిందితుడు తనకు హక్కు వచ్చినప్పుడు డిఫాల్ట్ బెయిల్ కోసం దరఖాస్తు చేసుకోవడంలో విఫలమైనప్పుడు , ఆ తర్వాత ఛార్జిషీట్ లేదా గడువు పొడిగింపు కోరే నివేదికను మేజిస్ట్రేట్ లేదా మరేదైనా సమర్థ న్యాయస్థానం ముందు ఉంచితే డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందే హక్కు రద్దవుతుంది. సీఆర్పీసీలోని ఇతర నిబంధనల ప్రకారం నిందితుడిని బెయిల్పై విడుదల చేసినప్పటికీ కేసును యథాతథంగా పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి లేదా దర్యాప్తు పూర్తి చేయడానికి మరింత సమయం ఇవ్వడానికి కోర్టుకు స్వేచ్ఛ ఉంటుంది.

78. సయ్యద్ మహమ్మద్ అహ్మద్ కాజ్మీ వర్సెస్ స్టేట్ (ఢిల్లీ ప్రభుత్వం) మరియు ఇతరులు (2012) 12 ఎస్సిసి 1 కేసులో త్రిసభ్య ధర్మాసనం ఇచ్చిన తీర్పును దృష్టిలో ఉంచుకుని పైన పేర్కొన్న 76, 77 పేరాల్లోని మా పరిశీలనలు నివేదించారు, ఇందులో వరుసగా 25, 26 మరియు 27 పేరాలలో, ఈ కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది:

25. ఆయా పక్షాల తరఫున చేసిన వాదనలు, సంబంధిత చట్ట నిబంధనలు , ఉదహరించిన నిర్ణయాలను క్షుణ్ణంగా పరిశీలించిన తర్వాత, రాష్ట్రం తరఫున అదనపు సొలిసిటర్ జనరల్ రావల్ చేసిన వాదనలను మేం అంగీకరించలేకపోతున్నాం . 17-7-2012 న అదనపు సెషన్స్ జడ్జి సీఆర్ నెం.86 ను అనుమతించి పిటిషనర్ కస్టడీ చట్టవిరుద్ధమని భావించి, సెక్షన్ 167 (2) సీఆర్పీసీ కింద చట్టబద్ధమైన బెయిల్ మంజూరు చేయాలని పిటిషనర్ తరఫున దరఖాస్తు చేయగా, అది విచారణకు వచ్చింది. చీఫ్

మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్ కస్టడీ మరియు దర్యాప్తు వ్యవధిని పొడిగించాలని పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ దరఖాస్తు దాఖలు చేయడంతో దానిని మరుసటి రోజుకు వాయిదా వేశారు మరియు 20-7-2012 న దర్యాప్తు సమయాన్ని మరియు అప్పీలుదారుడి కస్టడీని 2-6-2012 నుండి రెట్రోస్పెక్టివ్ అమల్లోకి వచ్చేలా మరో 90 రోజులు పొడిగించారు. చీఫ్ మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్ ఉత్తర్వులను పునఃపరిశీలించడం ఆమోదయోగ్యం కాదు, పిటిషనర్ ను అదుపులోకి తీసుకున్న తేదీ నుంచి 90 రోజుల గడువు ముగియడంతో పిటిషనర్ కు సంక్రమించిన చట్టబద్ధమైన హక్కును కూడా ఇది రద్దు చేయలేకపోయింది . సంజయ్ దత్ ((1994) 5 ఎస్ సిసి 410 : 1994 ఎస్ సిసి (సిఆర్ ఐ) 1433) మరియు అదనపు సొలిసిటర్ జనరల్ ఉదహరించిన ఇతర కేసుల్లో ఈ కోర్టు వ్యాఖ్యానించినట్లుగా, ఈ కేసులో ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయబడిన తరువాత మరియు చట్టబద్ధమైన బెయిల్ మంజూరు కోసం ఇంతకు ముందు ఎటువంటి దరఖాస్తు చేయని తర్వాత మాత్రమే అటువంటి హక్కును గుర్తించవచ్చు. ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేయడానికి ముందు ఒక నిందితుడు స్టాట్యూటరీ బెయిల్ మంజూరు చేసే హక్కును ఉపయోగించుకోకపోతే , అటువంటి ఛార్జిషీట్ దాఖలు చేసిన తర్వాత అతను అటువంటి ప్రయోజనం పొందే హక్కును కోల్పోతాడు మరియు ఆ తరువాత , సాధారణ బెయిల్ కోసం మాత్రమే దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు.

26. అయితే, ఈ కేసులో పరిస్థితులు భిన్నంగా ఉన్నాయి, పిటిషనర్ తన కస్టడీ చట్టవిరుద్ధమని భావించిన రోజే స్టాట్యూటరీ బెయిల్ పొందే హక్కును ఉపయోగించుకున్నాడు మరియు దర్యాప్తును పూర్తి చేయడానికి గడువును పొడిగించాలని ప్రాసిక్యూషన్ దాఖలు చేసిన దరఖాస్తును స్వీకరించి ఉత్తర్వులు జారీ చేసే వరకు చీఫ్ మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్ అటువంటి దరఖాస్తును నిర్ణయించకుండా వదిలేశారు.

27. హైకోర్టు చే ఆమోదించి మరియు చీఫ్ మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్ అనుసరించిన విధానాన్ని మేము అభినందించలేకపోతున్నాము మరియు అప్పీలుదారు తన కస్టడీలో ఉన్నప్పుడు 17-7-2012 న చట్టబద్ధమైన బెయిల్ మంజూరు చేసే హక్కును పొందాడని మేము భావిస్తున్నాము. విచారణ కొనసాగించడానికి సమయం పొడిగింపు కోసం ప్రాసిక్యూషన్ దాఖలు చేసిన సమయంలో చట్టబద్ధమైన బెయిల్ కోసం అతని దరఖాస్తు పెండింగ్‌లో ఉన్నందున అదనపు సెషన్స్ జడ్జి చట్టవిరుద్ధంగా పరిగణించబడ్డాడు. మా అభిప్రాయం ప్రకారం, చట్టబద్ధమైన బెయిల్ మంజూరు చేసే పిటిషనర్ యొక్క హక్కు తదుపరి దరఖాస్తుతో ప్రభావితం కాలేదు మరియు చీఫ్ మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్ మరియు హైకోర్టు రెండూ వేరే విధంగా నిర్వహించడంలో తప్పు చేశాయి.

(ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది)

79. పైన పేర్కొన్న చర్చ దృష్ట్యా, రెండు అప్పీళ్లు విఫలం అవుతాయి మరియు తద్వారా తిరస్కరించబడతాయి.

80. పెండింగ్ లో ఉన్న దరఖాస్తు(లు) ఏవైనా ఉంటే అవి డిస్పోజ్ చేయబడ్డాయి.

నిధి జైన్

అప్పీల్స్ కొట్టివేత.

(సహాయకారిగా : తమనా, ఎల్.సి.ఆర్.ఎ)